

Vojne priprave, ki naj odločijo izid že v tem letu

ROOSEVELT OBLJUBIL DEZELAM, KI SO V
VOJNI Z AGRESORJI, VSO MOŽNO TEHNIČNO
IN MATERIJALNO POMOČ. — OKLEVANJE V
BEOGRADU IN ANKARI. — USPEHI GRKOV

Predsednik Roosevelt je v svojem govoru v soboto 15. marca zvečer, ki je bil oddan po radiu v vse kraje sveta, do- očno izjavil, da pomeni spre- med predloge št. 1776 (lend- lease-bill) vso pomoč, ki jo mo- roje nuditi Zed. države mate- rijalno, tehnično in moralno de- zelam, ki se bore s totalitarni- mi silami v Evropi in Aziji. Na- padci je nazivem in za označe- val za najostudnejši barbarizem v moderni zgodovini.

Dve uri pozneje je govoril pred generali, admirali, člani vlade in drugimi nemškimi ve- ljaki Hitler, ki je izjavil, da no-

čiji, toda na trgovski podlagi, to je, da ji Nemčija poslano blago plačuje s kakim drugim blagom. Očividno pa je, da Mo- skvo skrbi, kaj bo z Rusijo, ako Hitler zmaga. Kajti v tem slu- čaju bo pod Nemčijo ves Bal- kan, torej ena najstrategičnej- ših točk za obkroženje Črnega morja in za prodiranje v Ukra- jino. Rusija je prepustila Hit- lerju Bolgarijo z mlačnim "u- korom" bolgarski vladi in zdi- se, da tudi nadaljnim Hitlerje- vim osvojevanjem ne bo na- sprotovala drugače kot morda s primerno dozo propagande. To vrši v nadi, da bo Anglija koncem konca vendarle zma- gala, pa bo morala Nemčija osvojene dežele nato zapustiti. V Moskvi se nadejajo, da bodo potem nekatere nji padle v na- ročje kot zrela jabolka.

Precej trd oreh za Nemčijo je Jugoslavija. Srbi pač še niso pozabili, kaj so nemške in av- strijske čete počele z njimi v prejšnji svetovni vojni. Vrh te- ga jih prav nič ne mika, da bi postali druga Rumunija ali Bolgarija. Vedo pa, da ker so obkroženi s fašistično armado sedaj okrog in okrog, razen ob grški meji, je uspešna obramba proti tolikšni premoči nemogo- ča, razen, ako se Angležem res posreči izkrcati v Grčiji to- likšno armado in jo tehnično zadostno opremiti, da bo v stan- ju ohraniti balkansko fronto in morda celo sposobna prodi- rati preko Bolgarije in Jugo- slavije v Rumunijo in proti Madžarski.

V tem slučaju bi bilo možno braniti le posamezne dele Sr- bije, Bosno in Hercegovino, ne pa Dalmacije in Slovenije. Pr- vo bi invadirala italijanska mornarica, Slovenija pa je itak vsled svoje ožine v razcepu med Italijo in Nemčijo.

Možno bi bilo braniti tudi Hrvaško, a mnogi poznavalci razmer na Balkanu menijo, da so Hrvati v tem konfliktu ne- zanesljivi. Do Srbov imajo to- likšne mržnje, da so dostopni Mussolinijevim in Hitlerjevim agentom, kateri delujejo med njimi enako, kot so delovali fa- šistični in nacistični petokolonci med Slovaki za rušenje čehos- lovaške republike.

Dr. Vladimir Maček, ki je podpredsednik vlade, sicer po- udarja enotnost Jugoslavije, a disidentov je med Hrvati toli-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

STAVKA, KI JE POVZROČILA MNOGO NEUGODJA

Predprošli teden je v New Yorku zastavko 3,500 voznikov dveh av- tobusnih kompanij. Okrog milijon ljudi, ki se prevažajo vsak dan v busih, je bilo prizadetih. Vozniki in konduktorji so organizirani v Transport Work- ers uniji (CIO). Zahtevali so zvišanje mezd, osemurni delavnik združena, namesto v odlomkih, in pa tri tedne plačanih počitnic. Po nekaj dneh stavke so se unije in družbe sporazumele dati svoj spor v razodbo nepristranski komisiji, a par dni pozneje je bil ta dogovor preklican. Na goraji sliki je skupina piketov, ki so ljudem pojasnjevali upravičenost svojih zahtev.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Vladni krogi predlagajo, da naj spore med unijami in delo- dajalci v municijski industriji in v drugih obratih, ki imajo vladna naročila v prid narodne obrambe, rešuje posebna komi- sija pravičnih, nepristranskih ljudi, ki naj bi štela recimo 11 članov. Nekateri unijski voditel- ji z nasvetom soglašajo, a večinoma ne. Pravijo, da ako se stavke odpravi, so unije ob- svoje najučinkovitejše orožje.

V Rimu sme v bodoče kupiti vsakdo samo 3 in pol unče ma- sla na mesec in po ostali Italiji pet unč na mesec. Ogromni večini prebivalstva Italije je bilo maslo neznan živilski do- vojno. To zmanjšanje velja to- rej le za one, ki imajo dovolj lir, da si ga lahko privoščijo, ako bi ga bilo mogoče dobiti.

Vatikan se redkokdaj ome- nja. Papež je namreč Mussoli- nijev jetnik, čeprav je teoreti- čno prenehal biti jetnik ravno vsled pogodbe z dučujem. V se- danjo krvavo igro se papež ne sme umesčavati drugače kot ako mu daste dovolj. Na veliko- nočno nedeljo bo govoril za mir. Mussoini ga potrebuje.

Španija se je domenila z An- glijo, da ji bo poslala 400,000 zabojev oranž in 12,000 stekle- ničic živega srebra v zameno za žito in kavčuk. Ob enem je španski minister za zunanje za- vede Hitlerju zagotovil, da je prijateljstvo Španije do svoje zaščitnice Nemčije neomajano.

Katoliški duhovniki imajo včas težave z ženskami, če- prav niso oženjeni. Nekoč sta nekega slovenskega duhovnika v tej deželi pretepli mati in hči.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

NOV RAZPOR V S. P., POVZROČEN ZARADI THOMASOVE BORBE PROTI PODPIRANJU VELIKE BRITANIJE

Henry Ford predlaga,
da se izroči deželo
v upravo mladeničem

Avtni magnat Henry Ford se zelo hučuje nad Rooseveltovo vnanjo politiko, ker želi, da bi Nemčija in njegov prijatelj Hitler ne bila poražena. V svojem intervjuju je pretil, da bodo oni, ki ugovarjajo vstopu v vojno, kmalu prišli do bese- de, in ob enem je predlagal, da če je naloga mladih ljudi, da se tepejo v vojni za nas, naj se jim izroči tudi upravo dežele. Človek bi mu lahko ploskal, ako bi v svojih podvzetjih ne ravnal ravno nasprotno.

Kajti v istem intervjuju je izjavil, da unije pojemajo, in da v njegovih tovarnah nimajo kaj iskati. Ako želi izročiti vlad- do dežele onim, ki so pozvani v armado, čemu ne bi na podlagi istega pravila priznal, da naj njegove tovarne upravljajo oni, ki delajo v njih in mu kupijo milijone vrh milijonov?

Louis Adamič apeliral
na dr. Mačka v boj proti
hitlerizmu in za svobodo

Ameriški pisatelj Louis Ada- mič je brzojavil dr. Vladku Mačku, ki je voditelj hrvatske seljačke stranke in podpred- sednik jugoslovanske vlade, naj posreduje, da Jugoslavija ne gre v sramotno predajo Hit- lerju, kot sta šli Rumunija in Bolgarija. Ob enem Adamič pravi, da ima štiri brate v jugo- slovanski armadi.

Slične brzojavne apele kne- zu regentu Pavlu in članom vlade so poslale tudi nekatere jugoslovanske organizacije v tej deželi, v katerih jih kličejo, naj čuvajo pridobitve, kot pa da se bi strahopetno podali. Tako poroča buletin Jugoslo- vanskega Kurirja v Chicagu.

Razprava o sodobnih
problemih

Chicago.—V petek 28. mar- ca se vrši v klubu št. 1 JSZ v SDC diskuzija o sodobnih pro- blemih, ki jo odpravi Ivan Mo- lek. Seja se prične ob 8. zvečer.

V kratkem bo priobčeno daljše poročilo o aktivnostih te- ga kluba v lanskem letu, na kar opozarjamo.

Koncert "Save" bo v nedeljo 11. maja v dvorani SNPJ.

Kjer JSZ kluba nima pristop- ite vanjo direktno. Članarina za člana at large je \$1 na leto.

IZSTOP AKTIVNIH ČLANOV IZ EKSEKUTIVE
POMENI ZA SOC. STRANKO VELIKO IZGUBO.
SKUPNOST MED IZOLACIONISTI IN ONIMI,
KI SO ZA MEDNARODNOST DELAVSKEGA
GIBANJA, NEMOGOČA.—SPORA NI SE KONEC

Sklep konvencije socialisti- čne stranke aprila lanskega leta proti podpiranju zaveznikov ima za stranko čezdalje slabše posledice.

Že po omenjeni konvenciji je nekaj vodilnih članov, ki se ni- so strinjali z njenim nesociali-

gal eksekutivi, da naj zmoto konvencije popravi. Večina eksekutive je na seji v Detroitu bila za "kompromi- s", toda Norman Thomas je vztrajal, da se stališča konven- cije ne sme preklicati. Ako se to zgodi, je zapretil z izstopom.

Tako je ta seja minila v po- parjenosti in pomeni novo stop- njo nazadovanja organizacije, ki je bila pod prejšnjim vod- stvom skušenih sodrugov vsa leta v ponos zavednemu delav- stvu širom dežele.

Cenzura v Callu

Kritikom Thomasove taktike je eksekutiva na seji v Detroitu dovolila izraziti svoje stališče v strankinem glasilu Callu. Ko so se te pravice poslužili, jim urednik Clement spisov ni ho-

stičnim sklepom, prijavilo svoj izstop, mnogi pa so odstopili brez hrupa.

Med tem pa je proti sklepu konvencije postala opozicija celo med onimi, ki so glasovali za tisto izjavo in nato hoteli popraviti zmoto. Toda Norman Thomas, njegovi pristaši in se- danji urednik strankinega gla- sila Call, Travers Clement, vz- trajajo, da mora konvenceni sklep ostati v veljavi.

Razkol v eksekutivi

Opozicija je na seji stranke- ne eksekutive, ki se je vršila meseca februarja v Detroitu, znova apelirala, da naj stran- ka spremeni svoje stališče. Kajti njena izolacijska takti- ka in napadanje na Anglijo v "Callu" socialistični ideji ni v korist in ne solidarnosti z de- lavstvom, ki je aktivno v borbi s fašizmom, pač pa v škodo.

Ze pred to sejo je Arthur G. McDowell z nekaterimi drugi- mi člani izdal proglas proti se- danji strankini taktiki izolacij- ske politike in ob enem predla-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

tel priobčiti. Pritožili so se Thomasu, ki je predsednik ek- sekutive. Odgovoril jim je, da odobrava urednikovo postopa- nje. Stirje člani so na to v pro- test proti Callu, njegovemu u- redniku in taktiki Normana Thomasa prijavili svoj izstop iz eksekutive in iz vseh stranki- nih aktivnosti.

V svojem poročilu pravijo, da se je opozicija v stranki- ske politike in ob enem predla-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Prvi spisi v Majski Glas dospeli v urad

Anton Shular iz Kansasa je med prvimi, ki je poslal pri- spevek za v letošnji Majski Glas. Naslov mu je "Dinky". Pravi, da se nanaša na njegove osebne izkušnje pri delu v malih rovilh.

Ethin Kristan je obljubil svoj spis kmalu poslati.

Anton Zaitz je nam poslal črtico "Pri odprtem oknu".

Ivan Jontez ima svoj spis v delu in zanašamo se, da tudi naši drugi sotrudniki, med njimi Ivan Molek, Kat- ka Zupančič, Janko Zega, Milan Medvešek, Frank Ce- sen, Zvonko Novak, Joško Oven, Louis Beniger, Anton Slabe, Joseph Chesarek, An- ton Garden, Math Petrovich, Fred A. Vider, Joseph Dra- sler, F. S. Tauchar itd.

Položaj premogarjev in vprašanje nove pogodbe

S 1. aprilom poteče pogodba med UMW in družbami, tika- joča se premogarjev v osmih državah, ki delajo na polju mehkega premoga. Blizu pol milijona rudarjev je prizade- tih.

Dasi so bile varnostne napra- ve v rovilh včas mnogo slabše nego sedaj, vendar so bili unij- ski premogarji med najboljšje plačanimi delavci v tej deželi. Po prejšnji svetovni vojni se je to spremenilo. V primeri z unij- skimi delavci v drugih obratih so prišli na stopnjo najnižjega povprečnega zaslužka.

Njihov položaj se tu in tam zboljša le v slučajih stalne za- poselitve. Njihova sedanja po- godba z družbami v osmih dr-

žavah (appalachian region) določa 7 urni delavnik po 5 dni v tednu, s plačo po \$6 na dan v severnih državah in \$5.60 v južnih.

V pogajanjih za nov spora- zum, ki so se pričela med za- stopniki UMW in družbami prošli teden v New Yorku, je John L. Lewis predlagal, da naj ostane sedanji delovnik v veljavi nadaljni dve leti, me- zdo pa se zviša za \$1 na dan.

Unija je na podlagi konven- čnega sklepa sicer obvezana vprašati za znižanje delavnika s 7 na 6 ur in za večje zvišanje zaslužka, toda položaj je za iz- vojevanje teh dveh zahtev ne- ugoden in vodstvo UMW želi doseči nov sporazum pred po-

tekom sedanje pogodbe in brez izpostavljanja stavki.

Dolgost delavnika, kar se u- nije tiče, torej ni sporna točka, pač pa vprašanje mezdne lest- vice in zahteva za dva tedna plačanih počitnic vsako leto. Dalje zahteva unija, da se vsa- kemu premogarju jamči naj- manj dve sto dni zaposlitve na leto.

Pogoji UMW so torej skrom- ni, dasi se zastopniki družb tu- di tem upirajo. Pred dvema leti so pogajanja trajala dva mese- ca, predno je bil sklenjen spo- razum, ki je sedaj v veljavi in mu rok poteče 1. aprila.

Sedanja pogajanja se vrše za premogarje v državah Penn- sylvanija, West Virginija, Vir- ginia, Ohio, za vzhodni Ken-

tucky, Maryland, Michigan in Tennessee. Na podlagi pogod- be, ki se jo sklene med unijo in družbami za te države, se po- tem ravnajo družbe in unija v Illinoisu, Indiani in v ostalih državah.

V teh okoliščinah premogarji torej ne morejo pričakovati drugega kot nekoliko zvišanja mezd in pa več zaposlitve, kot so jo bili deležni v minulih letih. Ob enem tudi več naganja- nja pri delu in izpolnjevanje strojev, ki so odpravili stari na- čin produkcije. Vendar pa je njihov položaj, v primeri kot je bil na primer pred 10. leti, zelo izboljšan in je upati, da se dvig- ne še bolj v bodoče. Kajti za delo, ki ga opravljajo, so sedaj veliko preizkušeni odškodovani.

Kdo naj nadomesti klube J. S. Z.?

Klubi JSZ vrše svoje aktivnosti na podlagi so- cialističnih smernic. Tako delujejo od početka in bodo v bodoče. Kjer je kak klub prenehal, je z njim prestalo tudi socialistično delo v naselbini.

Ako na primer preneha klub št. 27 v Clevelan- du, ali klub št. 49 v Collinwoodu, ali št. 1 v Chicagu, ali katerikoli drugi, kdo bi mogel nadomestiti ak- tivnosti, ki jih vrše? Nihče!

Kdo na primer sedaj vrši naloge, katerim je ves čas svojega obstanka služil klub št. 45? Stranka gotovo ne, pač pa le nekaj posameznikov. Pride čas, ko bodo klub obnovili. Cimprej, tem boljše za delo, ki spada socialističnim postojankam.

Če se slovenski socialistični klub v Milwaukeeju razpusti, bo s tem prenehala tudi socialistična agi- tacija v naselbini. Potrebno je torej, da si sodrugi klub ohranijo, in naši skupni stvari bo koristilo, ako se vrne v J. S. Z.

Kjerkoli je kak klub prenehal, so z njim prestale tudi aktivnosti na delavskem polju.

Cimveč je klubov JSZ in čimbolj so aktivni, to- liko boljše je ne samo za delavsko gibanje, nego še posebno za širjenje idej napredka med našim ljudstvom.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vai rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Ofenziva proti stavkam

Delavske unije imajo mogočne sovražnike. V javnosti jih ostro prijemajo tudi marksisti izmed njih, ki se štejejo za prijatelje delavstva. Na primer zaradi raketirjev, ki so usidrani v nekaterih unijah, dalje vsled tirjanja visokih pristopnin itd.

Glavna kampanja proti unijam se vodi sedaj pod geslom narodne obrambe.

Minuli teden se je vršilo 33 stavk. Reakcionarni tisk jih razglasa, kot da je radi njih vsa industrija v zastoju. V resnici je stavk v primeri s prejšnjimi leti sedaj malo. V času prejšnje svetovne vojne jih je bilo znatno več. Današnji industrijski konflikti se rešujejo v ogromni večini mirneje kot kdaj prej v zgodovini unijskega gibanja v tej deželi.

Večina stavk je upravičenih. Tu in tam nastane kakšna vsled prenatrženosti vodilnih činiteljev, ali pa vsled hipnega navdušenja delavcev zanje.

Te stavke unijam niso nevarne vzlic kampanji, da se jih prepreči, oziroma prepove s posebno postavo, ki bo v eni ali drugi obliki proti njim prej ali slej tudi sprejeta, četudi ji nasprotujejo voditelji AFL in CIO.

Nevarne pa so unijam stavke, ki nastajajo v tekmah za jurisdikcijo. Te nimajo simpatij javnosti, med delavstvom pa ugonabljajo čut solidarnosti.

Kompanijam so taki spori voda na mlin borbe proti unijam. "Čemu naj trpimo škodo mi in delavci zaradi vprašanja, katera unija naj pobira članarino?" je njihov argument.

Tragično je, da ni v teh vzruženih časih nikogar med vodilnimi Američani, ki bi deloval za uspostavitve sloge v unijsko gibanje. Roosevelt, ki je to pred dobrim letom poskušal, je namero opustil. Delavska tajnica Frances Perkins se je vsled sličnih naporov zamerila večini odbornikov AFL in CIO, posebno Johnu L. Lewisu.

Za negovanje solidarnosti v unijskem gibanju bi bila posebno na mestu socialistična stranka. Toda je v položaju, ki ji onemogoča vršiti to hvaležno nalogo. Tako je zamudila svoje zgodovinsko poslanstvo in se umaknila iz masnega delavskega gibanja. Njen glavni voditelj je posvetil ves svoj čas takozvani borbi "proti vojni", kjer ni ves njegov napor ničesar zalegel, dočim bi bil unijskemu pokretu s propagiranjem solidarnosti lahko veliko koristil.

Ko je Roosevelt zadnjo soboto omenil, da naj se ne povzroča stavk po nepotrebnem, je dobil več aplavdiranja kot pri katerikoli drugi svoji izjavi.

Unijski voditelji obeh taborov bi morali vzeti to za svarilo in misliti na unije, namesto na medsebojne boje in tekme unij z unijami.

Vojna napoved fašizmu

Predsednik Roosevelt je po radijskem omrežju širom sveta dne 15. marca izjavil, da je zvezni kongres s sprejemom njegovega načrta za podpiranje dežel, ki so v vojni z diktatorji, zapisal konec njihovem barbarstvu.

Besed ni izbral. Mussolinija je ignoriral, poudarjal pa je določeno Hitlerja, dasi ga ni imenoval z imenom, in Japonsko.

Jezik, ki ga je rabil, priča, da ameriška podpora Angliji in drugim deželam v vojni z diktatorji ne bo platonična, nego realistična stvar, ki bo stala milijarde dolarjev.

Govoril je samozavestno kot človek, ki ve, kaj hoče, in ki se je v naprej zavedal, da mu kongres ne bo zavrgel njegovega načrta vzlic dolgotrajnemu natezanju in mogočni nacijski propagandi, ki operira v tej deželi pod različni patriotičnimi in pacifističnimi gesli.

"Zed. države so s sprejemom postave postale res 'arzenal demokracije', je poudaril.

Bodril je Anglijo, Kitajsko in Grejo, ter jim boljubil vsi mogočo materialno pomoč, ki jo morejo dati Zed. države. Mussoliniju gotovo ni bilo dobro, ako ga je poslušal, in tudi Hitlerja je lahko zaskrbelo vzlic njegovi veri, da Nemčija ne bo nikdar več poražena. A izgledi za njegovo zmago so čedalje slabši.

Reševanje ekonomskih problemov

Diktature in druge dežele rešujejo ekonomske probleme. Diktatorji na primer so odpravili brezposelnost s prisilnim brezplačnim delom in milikarizacijo. Vprašanje hrane so rešili s krušnimi kartami!

Zaradi lepšega so nekateri izmed njih svoje skeme označili za "socialistične". V resnici je vse, kar počno negacija socializma. Socializem pomeni ekonomsko demokracijo, svobodo in izobilje, ne pa krušne karte in prisilno delavnico.

Nobena reč na svetu ne more biti velika, ako ni pravična. — Samuel Johnston.

"Vse svoje življenje sem pridiral pacifizem, sedaj pa uvidem, da more proti sili le sila uspeti." — Bertrand Russell.

NOVI AMERIŠKI POSLANIK V ANGLIJI

John G. Winant, novi ameriški poslanik v Angliji, je nedavno srečno došel v London. Na desni je njegov asistat Benjamin Cohen. Winant je novost v ameriški diplomaciji. Dosedaj je ameriška vlada pošiljala v London za svoje zastopnike ljudi, ki so se zvali "obnati" na dvoru, ki so bili dovolj bogati privržati razkone pojedine in bili "uglajeni" za gibanje v angleški "najvišji" družbi. Winant je bil pred leti guvernir države Maryland, izvoljen od republikanske stranke. Predsednik Roosevelt ga je smatral za sposobnega človeka in ga dodelil v razne delavske urade; postal je nato načelnik mednarodnega delavskega biroja lige narodov in tako se je seznanil z vsemi voditelji angleške delavske stranke in z drugimi prvaki delavskega pokreta po svetu, s tem vred pa tudi s problemi, ki se tičejo delavstva vseh dežel vevpovod. Za poslanika v Londonu ga je Roosevelt imenoval vsled tega znanja, kajti smatral je, da le tak zastopnik bo mogel razumeti težnje angleške delavske stranke, katera ima v Angliji v tej vojni čez ne najvažnejšo, pa vendarle najtežjo vlogo.

NOV RAZPOR V S. P., POVZROČEN ZARADI THOMASOVE BORBE PROTI PODPIRANJU VELIKE BRITANIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Proti Thomasovi taktiki večala ves čas zadnje volilne kampanje in še bolj pa ko je nastopil proti podpiranju Anglije pred kongresnim odsekom za vnanje zadeve. Vzlic splošni nejevolji, protestom ter odstopanju članov pa Thomas in Calloy urednik 'vztrajata pri taktiki konvenčnega sklepa, pravi izjava odstopilnih članov eksekutive.

Ne le to, nego sta podvzela akcijo za izključenje enega člana eksekutive, ker je javno odobrilo Rooseveltov načrt za podpiranje Anglije, zapopaden v takozvanem "lend-lease bill". Namero sta vsled protestov nato opustila. Toda ker se je izkazalo, da vodstvo vzlic sklepu eksekutive nima smisla za toleranco in ne dopušta v uradni tisk drugega mnenja kot svojega, ni preostajalo opoziciji drugega kot se umakniti, piše McDowell.

Strankin tednik Call ni o nesoglasjih v odboru in v stranki od tega tedna še ničesar poročal, niti ne o izidu zadnje seje eksekutive v Detroitu. Edino, kar je bilo omenjeno v njemu, je, da je pooblastila "akcijski odbor" (action committee) v New Yorku sestaviti izjavo na članstvo. Ker pa so nastala tudi v njemu nesoglasja, bo izjava krila le Thomasovo stališče in onih, ki ga podpirajo.

Odstopili člani eksekutive pomenijo za soc. stranko veliko izgubo. V svojem pojasnilu pravijo, da je bil vsakdo izmed njih aktiven v stranki desetletje in več. Arthur McDowell na primer je posvetil že leta ves svoj čas stranki in njenim podvzetjav. Bil je strankin delavski tajnik, nekaj časa administrativni tajnik, član akcijskega odbora, predsednik odbora soc. stranke v Illinoisu, poverjena mu je bila naloga pomagati pri sestavljanju nove socialistične deklaracije, in vršil je razne posle za stranko tudi na unijskem polju. Resigniral je iz vseh uradov. Zaeno z drugimi odstopilni člani izjavlja, da s tem prenehajo vse njegove aktivnosti v soc. stranki.

Enako važna osebnost v eksekutivi, kakor McDowell, je bil Paul Porter. Pred leti je bil delavski tajnik v strankinem uradu v Chicagu. V Kenoshi je razvil zadržno tiskarno in tednik Kenosha Labor, katerega urejuje. Ko je prišel strankin tednik Call v stiske zaradi dolga v češki tiskarni, mu je pomagal iz zagate Paul Porter s tem, da ga je prevzela v tisk

zadržna tiskarna v Kenoshi. Tiska poceni Porter je dopustil, da se je Calloy dolg kupčil tudi v nji.

Porter se je v Kenoshi zelo uveljavil v unijskem gibanju. Večinoma je njegova zasluga, da med unijami CIO in AFL v Kenoshi ni boja, kot je v drugih mestih. O Thomasu in senatorju LaFollettju je v tedniku Kenosha Labor dejal, da njuna

taktika izolacije in pacifizma ni v korist delavstva, kakor koli so njune zasluge velike na drugih poljih. Porter je bil edini član strankinega odbora v Wisconsinu. Kot znano, je socialistična stranka v tej državi na svoji konvenciji lansko leto izjavila, da ne soglašja s strankinim uradnim stališčem glede vojne, in je apelirala, da ga naj spremeni. Zaeno s Porterjem in McDowellom je izstopil Leonard Woodcock, edini član v eksekutivi iz Michiganu. Do lani je bil strankin organizacijski direktor za to državo. Poleg teh treh je izstopil iz eksekutive Frank Trager iz New Yorka.

Ostali člani eksekutive so Norman Thomas, Maynard C. Krueger, Harry Laidler, David H. Felix, Frank McCallister, Aaron Levenstein, Jeffrey W. Campbell, Judah Drob in Travers Clement. Ker tudi oni niso soglasni glede borbe proti podpiranju Anglije, je pričakovati v nji nadaljnega razkola.

V opoziciji proti uradnemu (Thomasovemu) stališču glede podpiranja zaveznikov sta tudi dva bivša Callova urednika. Odstopili člani eksekutive izjavljajo, da so se umaknili z vodstva in s tem iz stranke same, da bo imel Thomas in oni člani, ki z njim soglašajo, za svojo taktiko prosto pot. Poudarjajo, da se s tem niso odrekli socialističnemu prepričanju,

nego se le opostili vezi, da bodo sedaj lahko svobodno delovali v duhu mednarodne solidarnosti.

"Soglašamo z našimi tovariši v eksekutivi, da zahteva ohranitev demokracije v tej deželi socializiranje temeljnih industrij, katere so sedaj v stanju monopola," pravijo v svoji izjavi. "Razhajamo pa se z njimi v tem, da mi verujemo, dočim oni ne, da je za napredek socialne demokracije potrebno v tej vojni hitlerizem poraziti. Upali smo, da nam bo vzlic tem razlikam mogoče sodelovati z Normanom Thomasom in njegovimi pristaži vsaj na drugih poljih, a smo se uverili, da je to nemogoče. Strankina eksekutiva je bila tedne in tedne popolnoma razprta in zato nemogoča za svoje delo. Tisti, s katerimi se v omenjenem vprašanju razlikujemo, nam niso na noben način dovolili izraziti svoje nazore javno, dokler smo bili v uradih. Preostajalo nam ni torej drugega kot prepustiti Normanu Thomasu in onim, ki so z njim, prosto pot v izvajanju njihove taktike."

Izrabljanje iskrenosti

Dalje pravijo, da so izstopili brez vsake mržnje do Thomasa ali kogarkoli v odboru. Priznavajo, da je Thomas v svoji borbi proti podpiranju Anglije iskren, in prav radi tega so ga nasprotniki Anglije, socializma in demokracije v boju proti Rooseveltovemu načrtu toliko zlorabljali, češ, poglejte, socialistični voditelji, ki je znan poštenjak, svari pred nevarnostjo vojne, v katero nas poriva Roosevelt! Znano je, da se ti nasprotniki, ki so aplavdirali Thomasu zaradi njegove žilave borbe proti pomoči Veliki Britaniji, bolj boje rastoče moči angleškega delavstva, kakor pa Hitlerja, ugotavlja izjava.

Izražajo nado, da pride čas, ko jim bo s Thomasom spet mogoče delati skupaj za socialistične cilje. Toda uresničiti jih bo mogoče le, ako bodo dani za to potrebni pogoji, in eden teh je poraz hitlerizma. Prav zaradi tega je potrebno pomagati Angliji in vsem drugim naporom za zrušenje nacijske tiranije na kontinentu. Le po tej mednarodni poti je upati, da si priborimo trajen mir in socialno demokracijo v Zed. državah, zaključujejo v svojem pojasnilu o vzrokih izstopa.

(Zadnji "Call", ki smo ga prejeli v ponedeljek, ima prve oembe o tem sporu, in pojasnilo predsednika eksekutive Normana Thomasa, o katerem bomo poročali v prihodnji številki.)

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — V Proletarcu ni bilo mojih dopisov že prillično časa. Vzrok je, da imam dela čez glavo in čestokrat ne vem, kje bi prijel, kajti nujno je povsed, a vsega nenkrat ne moreš narediti, pa če se še tako trudiš. Posebno, ako ti opore primanjkuje. Bojim se, da bo moj voz polomljen, ker je venomer preobložen. A dokler gre, naj gre!

Danes, ko to pišem, me je moj prijatelj "Big Tony" iz Oaklanda, Calif., pisмено opozoril, da ga zelo veseli, ker sem podprl njegov predlog. Namreč, da naj bi vsak naročnik Proletarca, ki zmore, prispeval \$1 listu v podporo. Torej, kot pravi "Big Tony", vsak po "en copak".

Tony pravi: Proletarec, Ameriški družinski kolektor in Majska Glas morajo ostati na površju.

Bravo, Tony! Ko bi nas bilo vsaj par tisoč takih, o boy, kakšno veselje bi bilo agitirati! A kot so razmere med nami danes, nam ne preostaja drugega kot delovati za naše publikacije in naš program JSZ po naših najboljših močeh.

Sodrug John Vitez se je preselil v Bridgeport. Prej je živel in deloval v naselbini Blaine. Po dolgem brezdelju je dobil tu priložnost zaposlitve v nekem malem rovu in se je je poslužil.

Pokojninski zakon, ki je vključen v postavi, zvana Social Security Act, je zelo važen. Vsak delavec bi ga moral

poznati v podrobnostih.

Ampak temu ni tako. Ta postava je zelo komplicirana, ljudje pa se ne zanimajo za poglobljanje vanjo. Zato se vlada sama trudi, da delavce pouči s pomočjo cirkularjev, časopisja, in na shodih, kaj so temeljne določbe tega velevažnega socialnega zakona.

Ako delavci, kadar so v stiski in upravičeni do raznih podpor pod označbo Social Security Act, ne poznajo podrobnosti te postave, se zatekajo za pojasnila vsekrižem in mnogokrat dobe napačna. To in drugo nam bo razlagal na shodu Mr. Woods, ki je administrator te postave v našem okraju. Namesto, da bi tekalj okrog advokatov, je boljše, da se delavci zebi v korist brezplačno pouče pri merodajnih oblastih, ki tolmačijo vse te postave od časa do časa.

V ta namen smo torej sklenili sklicati shod, ki se bo vršil v nedeljo 6. aprila v društveni dvorani na Boydsvillu. Prične ob 3. popoldne. Glavni govornik bo omenjeni Mr. Woods. Udeležite se tega shoda vsi, tudi iz okoliških krajev, kajti pojasnila o socialnem vprašanju so za vse res velikega pomena. Vstop je prost.

Prejšnja leta smo vedeli tri, štiri mesece prej, kakšen program bomo imeli na naši majniški proslavi. Letos imamo s tem nekaj zaprek, a glavno je rešeno. Igral bo Louis Simončičev orkester iz-Clevelanda, o ostalem sporedu pa poročam pozneje. Ta proslava se bo vršila v soboto 26. aprila v društveni dvorani na Boydsvillu. To bo ob enem jubilejno slavo 15-letnice obstanka našega kluba Naprej št. 11 JSZ. Ustanovljen je bil 29. novembra 1925. Zaradi brezposelnosti, ki je bila v teh krajih posebno občutna zadnjo jesen, smo v klubu sklenili praznovati ta jubilej zaeno s prvomajsko proslavo.

Vse naše prijatelje tu in v sosednih krajih vabim, da si omenjeni datum rezervirajo za poseet naše slavnosti. Vsi, ki se zanimajo za delavsko gibanje, veste, da je naš klub aktiven od svojega prvga dne pred petnajstimi leti na vseh poljih naših aktivnosti. Malo jih je, ki vedo, kaj vse je že ta peščica sodrugov naredila v zadnjih 15 letih. V izerpku bo tudi to poročano v eni naslednjih številki.

Na kratko haj omenim le to, da je bil tajnik kluba nekaj časa po ustanovitvi Anton Garden, ki pa se je kmalu nato izselil iz tega kraja. Martin Kos mi je prinesel v hišo vse klubove poslovne knjige in kar je spadalo zraven ter me urgal, da naj "vsaj za nekaj časa" jaz sprejemam tajništvo. To sem storil, tisti "nekaj časa" pa se mi je raztegnil kar na — petnajset let. Na ta rekord sem ponosen. Ako bi jaz ne mogel vztrajati, bi morda klub Naprej ne praznoval 15-letnice. Kajpada, priznanje gre tudi drugim vztrajnim sodrugom, posebno onim, ki so bili klubu vedno ob strani, bodisi v aktivnostih, in kadar je bilo treba pomagati.

Seje obdržuje naš klub redno. Bile so že take vremenske neprilike, da se ni bilo iz hiše pokazati, a vzlic temu se je vsikdar sešlo toliko sodrugov in sodružic, da je bila seja sklepčna. V vseh teh letih nisem zamudil niti ene klubove sej. V onih letih, ko sem potoval na agitaciji za Proletarca, sem vedno pazil, da sem se vrnil za časa seje. In ko sem zbolel, pa smo obdržavali seje ob moji bolniški postelji. Tako smo se mučili in klub obdržali na površju. Kajti bilo je nam za pošteno delavsko gibanje, katerega naš klub služi od početka in ostane zvest tej nalogi.

Izmed ustanoviteljev kluba sva samo še dva zraven. Steje sedaj 28 članov, ki so sami delovni sodrugi. Sedež kluba je v Bridgeportu, toda člani ima v vsej okolici, na primer Naceta Zlembergerja v Piney Forcu, Kravanjeve in Koblarjeve v Glencoe, Slanovec in Bončina na Maynardu, Skoffa v Bartonu, Subica v Martins Ferry, Pišekova v Neffsu itd.

Vsaka seja kluba je prillično dobro obiskana in diskuzije so zanimive in stvarne.

V nedeljo 25. maja popoldne bomo imeli konferenco Prosvetne matice. Vršla se bo projekcije na Skofovi farmi na Bartonu. Bolj točno o tem poročam pozneje.

S. John Rebol, bivši predsednik tukajšnje federacije SNPJ in predsednik društva št. 13 SNPJ, je bolan že od junija lansko leto. Mi ga zelo pogrešamo, ker je bil aktiven v vseh prej omenjenih organizacijah. Želimo mu vsi, da čimprej ozdravi.

Človek, ki je aktiven za delavsko stvar, ve, da si prej ali slej nakoplje sovražnikov do vratu. A dobi si tudi zaupnih prijateljev. Med njimi sem dobil enega, od katerega nisem pričakoval, da bi se zanimal za me. To je Peter Benedict v Detroitu. Hvala mu za uslugo in trud. Izprevidel sem, da imam poleg odkritih nasprotnikov tudi mnogo iskrenih prijateljev in Peter je eden izmed njih. — Joseph Snoy.

Društvo Slovenski dom SNPJ priredi zabavo

Chicago. — Na "north side" v Chicagu je stara slovenska naselbina, v kateri deluje že mnogo let društvo Slovenski dom, št. 86 SNPJ. Vsako leto priredi po eno ali več zabav. Prva letošnja bo prihodnjo nedeljo 22. marca v Aldine Hall, 511 Armitage Ave. Vstopnina je samo 25c. Igral bo Omerzov orkester. Člani društva in drugi prijatelji prijetne zabave so vabljani, da se udeležijo te veselice.

Swift kompanija tožena

Unija klavniških delavcev (CIO) toži s pomočjo delavskega departamenta zvezne vlade veliko Swift kompanijo kršenja zakona o minimalnem delavniku ter o mezdji za nadure. Ako družba tožbo zgubi, bo morala svojim delavcem plačati okrog \$4,000,000 nadaljnega zaslužka, ki ga jim je utrgala s tem, da jim ni plačala čas in pol za nadure. Swift Co. je ena največjih mesninskih in klavniških podjetij v deželi. V Chicagu uposljuje približno pet tisoč delavcev.

Kaj je kaj?

Kaj je Rooseveltov predlog za podpiranje Anglije v njeni vojni z Nemčijo in Italijo?

Chicago Tribune ga označuje z "dictator bill" in "War Bill", Chicago Daily News pa z "anti-dictator bill", čestokrat z "anti-fascist bill", ali pa z "anti-Hitler bill".

Tako je bilo to dvojno tolmačenje enega in istega načrta označevano širom dežele in v razpravah v kongresu.

Kdo je torej za diktaturo in kdo proti? Povprečen ameriški volilec si na to ne ve odgovoriti, pa pritrjuje temu malo, drugemu malo, a da se bi znal kam jasno odločiti, tega ne zna pa se tudi zanima ne, zato pa je toliko plev v takih službah, v kakršne bi predvarni volilci poslali pač le najboljše in najspodobnejše zagovornike ljudskih koristi.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da je po svetu toliko govorenja o socializmu in za socializem, pa tako malo pravih socialistov?

JONTES GELC:

KRIK V KRAKOVSKI ULICI

(POVEST IZ LJUBLJANSKEGA PREDMESTJA)

(Nadaljevanje)

No, končno so se v hiši za majčkeno spoznanje ublažile razmere. Zdaj je lahko malo tudi počival in mislil na svoje barve. V sebi je zbiral material za čase, ko bo — delal. Bil je prepričan, da bo sčasoma prešlo vse tisto, kar ga ovira na njegovi poti. V spokojnem čakanju je molče prenašal družinske razmere. Bal se je vseh treh žensk, najbolj kričave te Marijane po prav za prav se najmanj. Matere se je bal, ker je bila tako surova, žena pa je bila zaradi svojega večnega tarnanja najbolj nadležna. Ni ti nje, niti otroka ni ljubil, oboje mu je bilo nekako tuje in odveč. Marijana mu je bila nekako potrebna. Zivljenje brez Marijane je bilo kakor kuhinja brez zakurjenega štedilnika. Potreboval jo je, hiša se mu je zdela tuja, mrzla, če je ni napolnjevala njena ogromna pojava. Če matere ni bilo doma, je bil žalosten samo zato, ker je vedel, da najbrže sedi kje v gostilniški veži, po Marijani pa mu je bilo dolgčas. To nekako posebno, otroško zaupanje, ki je ležalo za njim v življenju, mu je ostalo še izza otroških let. Pri njej se je skrival v kriko, če je mati pripuhala domov pijana. Se pozneje, kadar se je tako zgodilo, je bil najraje v Marijani bližini. Da bi se ji prikupil, je zdaj dostikrat prijel za to ali ono delo, ki bi ga morala opraviti. Stori pa je najraje skrivaj, tako, da žena ni vedela o tem, da pomaga Marijani. Se zdaj jima je bila gorka in jima v srcu ni nikoli odpustila, da sta jo napodili iz hiše takrat, ko jo je predstavil kot svojo nevesto. Stalno je godrnjala, kako ji je žal, da se je omožila in zašla v to "prokletno" bajto.

Na skrivaj in za ženinim hrbtom je ribal. Hitel je, da bi bil s kuhinjo gotov, še preden bi prišla žena domov. Ze itak je neprestano mela o tem, naj bi šel iskat dela, namesto da lenari. Če pa ga je zalotila na tleh pri ribanju, jo je to le še podkurilo. V njej se je zbudila čast in žensko sovraštvo: pri priči je moral pustiti delo. Rač je bi videla, če bi ležal v postelji, kakor pa da bi pomagal Marijani.

Bil je komaj sredi kuhinje z ribanjem, ko mu je Marijana prinesla pod predpasnikom na skrivaj četrt vina, kruha in salame. "Pa brž pojej, da ne bodo babe vidle!" je pristavila mimogrede. Če je bil slučajno sredi dela, je kar z umazanimi rokami mašil v usta velike kose. Čim je zapazil, da prihaja mati, je vse skupaj zbasal v cunjno in odnesel v drvarnico; tam je skrtil, ali pa brž pogoltnil v debelih požirkih.

Da bi se izognil ženinem stokanju in povpraševanju, če je šel vprašat za službo, je v opoldanskih urah, ki je bila doma, najraje izginil. Če pa je bilo vreme neprijetno, vlažno, se je zaril v posteljo in spal. Zena je lahko še tako dudljala — ni se zbudil. S postelje je skočil šele, ko je odšla nazaj v urad.

"Kje pa dobiš zmeraj denar za cigarete," ga je večkrat

vprašala.

"Kje, ljubico imam, ki me vzdržuje," je bil njegov odgovor. Tista ljubica pa je bila teta Marijana, ki je na skrivaj skrbelo za nečaka.

Klinar je pil kavo in prebiral star pomečkan kos časopisa, ki je ležal na mizi.

"Hudiča!" je vzkliknil. Pravkar je bral v kulturnem pregledu kritiko o enem izmed najmlajših slikarjev, ki je razstavljal z njim. Bil je njegov kolega iz gimnazije. "Hudiča, on niti še ni pričel z delom, ta pa je dosegel že takšen uspeh!" Zastrmel se je v ženo: pri štedilniku je stoji jedla iz prstene skodelice, kamor je do vrha natlačila polente. Nenadoma je obstrmel nad vso njeno vnanjostjo: kakor bi jo še nikoli ne videl tako razmršene in neumite. Čudovito grda in neestetična se mu je zazdelo. Njena debelost se mu je zastudila, njen potlačen obraz se mu je zdel kakor bi bil pasji. Zazdelo se mu je, da s čudovito prožnim, tenkim jezikom tudi hlata in fioleta kakor psi, če jedo. "Pa bi se vendar počesala in umila, preden daš kavo na mizo! In ne jej tako nemarno, prosim te," bi ji rad rekel. Toda molčal je, odrinil od sebe skodelico, da je kava pljusnila na golo, že itak popackano mizo. Pograbil je klobuk in odšel. Z muko je zadrževal, da ne bi kričal. Srč, nezadovoljstvo nad seboj in nad vsem, kar je bilo okrog njega, sta mu razganjala slabotni prsni koš.

Od tistega dne, ko je bral poročilo o razstavi, ni mogel več strpeti, da ne bi začel slika. Ni se zmenil za svojo okolico, kar na dan je privlekel svojo slikarsko kramo. Toda že ga je žena opominjala, ali nemara spet nori. Naj bi se oblekel in bi šel iskat pošteno službo, da bi malo lažje zadihali. Ko mu je napela cele litanije, ki jih je znal že na pamet, se

je oddahnil, a z grozo je spoznal vedno vnovič, da je bila to šele overtura. Kadar mu je tavo kole zadržanim in prisiljeno mehkim glasom pridigala, tedaj je stisnil zobe, da ne bi zbesnel nad njo: "Hudič zopni, molči no že enkrat!" Sovražil je že njen nekam slaboten glas. Znosnejša bi mu bila, če bi se drla, kakor se je teta Marijana. To enolično, tiho, zadržano klopotanje njenega jezika ga naravnost bije po možganih. Ni se mogel ubraniti občutju, da ima namesto jezika v ustni votlini lesen klopotec. Navadno je po takšnih pridigah zmetal vse skupaj v kraj in zbežal z doma. Divje je vrgel glavo nazaj, se namršil in se predal puščabi in dolgočasju.

Svojo puščobo je preganjal tako, da je stal ob mizi poleg štedilnika in trebil salato. Napeto je razmišljal. Spomnil se ni niti na to, da se v kozici na štedilniku žge mast. Štel je, koliko časa mu je že spet poteklo takole prav za prav brez pravega dela. Čas teče kakor smrdljiva, lena voda. Prebudil ga je pretresujoč krik otroka, ki se je polil z vodo.

Na pragu je obstala Marija, ki je pravkar prišla iz službe. Zaccivila je, vrgla cekar iz rok, mimogrede udarila moža po licu in skočila k otroku.

"Hvala Bogu, da je bila samo mrzla voda!" je vzkliknila. Zazrla se je v moža, ki je še vedno nepremično stal izbuljenih oči.

"Kaj zijaš, bebec! Ah, kako si trapast, če stojiš takole z odprtimi ustmi. Le kako sem te mogla pobrati!"

Obraz se mu je spaciil in bolečina mu je stisnila srce.

Potrčalo je. Klinarjev nekdanji sošolec in učenc pri inštrukcijah, visokošolec Trdina je vstopil. Bil je še vedno tako neroden, zanemarjen, tolst, zavajen, rdečelichen z zabuhlo glavo in z zapackano obleko. Iz predrtega mozolja na licu

je gledal črv. Bil je še vedno prav isti usmiljenje vzbujajoči študent, kateremu so se smejali, ker je hotel študirati filozofijo. Zakaj za tisto, česar so se drugi normalno talentirani dijaki naučili mimogrede, je on porabil cele grmade časa. Z mučeniškim trpljenjem si je študij vbijal v glavo. Trdina se je vedno zavedal tega. Tako je tudi gledal: globoko potlačen, z nadčloveško energijo je s študijem rinil naprej. Preživljal je celo mater in dve sestrici. Zdaj, ko je vstopil, se je že med vrati opravičeval: "Oprostite, Klinar, če te motim, obiskal sem te v neki važni zadevi. Danes sem diplomiral. Obenem sem tudi že dobil dekret za neko novo pisarniško službo, ki jo bom izvrševal, dokler ne dobim profesure. Ker pa so me tvoji domači že večkrat prosili, da bi poizvedel za kakšno mesto za tebe, zato sem te prišel vprašati, če morda sprejmeš moje dosedanje mesto. Ni Bog veži kaj, toda časi so težki, težko se dobi kaj dobrega in primernege. Oprostite, res te nisem hotel žaliti in se morda celo vtikati v tvoje privatne zadeve. Prepričan bodi, da sem imel le najčistejši namen, da bi pomagal tebi in tvojim domačim. Bog se usmili, vidim, da ne delam prav, ujaljen si, oprostite."

"Idiot, saj si res idiot, čemu ti je le s svojo uslužnostjo treba delati zgage. Saj si v resnici," je hotel zakričati, toda žena ga je že prehitela. "Seveda sprejme, gospod profesor, in to z največjim veseljem in hvalečnostjo. Nič ga ne poslušajte, bom že jaz sama z Marijano in materjo prijala zadevo v roke. Bodite prepričani, da bo to pot dobil mesto. Tisočkrat-vam hvala za prijaznost. Takoj, še danes se lotim zadeve. V glavi imam že cel načrt. Takoj se to uro bom pričela z njim. Bom videla, če bo enkrat kaj zaleglo ali nič!" Rdeča od jeze je udarila po nizi.

(Dalje prihodnjic)

Grki o izgubah Italijanov

Vlada v Atenah pravi, da so izgubili Italijani v vojni z Grčijo od 30. novembra do 11. februarja 150.000 mož. V tem številu so všteti ubiti in vjeti italijanski vojaki.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Louis Barbarich, Milwaukee, Wis., je poslal nadaljnih 17 naročnin in zraven dodal 8 oglasov za Majski glas. On je prvi izmed naših zastopnikov, ki se je odzval z oglasi.

V Chicagu je bilo zadnjih par tednov takole: Frank Bizjak je dobil dve naročnini, Ch. Pogorelec 8 in Frank Zaitz 4. Ena izmed prijateljic Proletarca, ki ne želi, da bi se njeno ime objavilo v listu, je poslala \$5 v tiskovni fond in zraven še 75c podpore Majskemu Glasu. Dolar in tiskovni sklad je prispeval tudi Tom Svetlik. Vsem iskrena hvala.

Soprog Johna Novaka, Gallup, N. Mex., je obnovila naročnino in poslala dolar listu v podporo, poleg pa še naročila koledar in Adamičevo knjigo From Many Lands. Pravi, da ko se bolj pouči o velikih obo-roževalnih pripravah, ki se vrše v tamkajšnji okolici, bo poslala opis Proletarcu.

Anton Zupancič, Point Marion, Pa., vedno rad kaj stori za Proletarca. Poslal je 3 naročnine.

"Big Tony" Tomič, Oakland, Calif., je poslal vsoto \$4 v podporo listu, ki jo je zbral na veselici društva 304 SNPJ v San Franciscu. Tone je bil poslal dolar podpore še v decembru in zraven predlagal, da se vsak Proletarčev naročnik odzove z enakim prispevkom. Mnogo jih je njegov predlog res podprlo z enakim prispevkom. Zadnji teden nas je pa spet "pocukal", da njegov predlog večkrat omenimo v Proletarcu, ker ve, da ima ta list ne samo veliko zvestih naročnikov, pač pa tudi takih, ki mu radi priskočijo na pomoč, kadar je v stiski. Zato tu predlog "Big Tonyja" ponavljamo, na naročnike pa apeliramo, da se mu odzovejo. Torej, "who is next?"

Anton Zornik je naročil iz naše knjigarne večjo zalogo knjig. Pravi: "Sedaj, ko sem s prodajo koledarja končal, se bom lotil prodajati druge knjige, dokler ne bo Majskega Glasu, s katerim bom spet zaposlen par mesecev. Poslal je 17 naročnin in dve, ki mu jih je izročil Frank Augustin iz Imperiala. Poleg tega je poslal \$1.50 podpore listu (izkazano na drugem mestu), in 3 oglase za v Majski Glas.

Tone Shular, Arma, Kans., je to pot zastopan z eno naročnino. Pravi, da bo prihodnjic boljše.

Mike Krultz, naš zastopnik med willardskimi farmarji, je poslal 4 naročnine ter članarino JSZ za zadnje in tekoče leto z zagotovilom, da se v kratkem spet oglasi.

Jennie Dagarin, Cleveland, je poslala 3 naročnine. Pravi, da vsled neugodnega vremena ni mogla kaj prida okrog. Ko hitro mogoče, bo popravila kar je zamudila. Poslala je članarino za Prosvetno matico od krožka št. 2 Progresivnih Slovenk Amerike. Iz te napredne skupine naših žena imamo zdaj že tri krožke v Prosvetni matici. Priznanje in zahvala.

Vinko Yaksetich, McIntyre, Pa., se tudi rad spomni Proletarca. Poslal je dve naročnini.

Frank Cvetan, naš zastopnik za osrednjo Penno, je poslal nadaljnih 6 naročnin.

Minnesota Historical Society, St. Paul, Minn., je naročila za svojo knjižnico vse letnike Ameriškega družinskega koledarja.

Louis Pavlinich, Bellair, O., je obnovil naročnino in priložil še 50c v podporo listu.

Peter Benedict, Detroit, Michigan, je poslal obračun za oglase v koledarju in dve naročnini.

Max Martz, Buhl, Minn., je poslal 3 naročnine in nas zagotovil, da v kratkem obišče še ostale naročnike po železnem okrožju, ki jim je naročnina potekla. Maks je še vedno več ali manj radi boleznih pod zdravniško oskrbo, pa se mora čuvati. Želimo, da bo Proletar-

John Marolt, West Mineral, Kans., nam piše, da je čital predlog "Big Tonyja", s katerim se poznata že dolgo let. Pravi, da noče biti med "zadnjimi" s svojim dolarjem.

MAJSKI GLAS

Predzadnji teden smo poslali vabila na naročo našega Majskega Glasu društvom naših naprednih organizacij, klubom JSZ in drugim. Naročila so že pričela prihajati. Prvo, ki se je odzvalo z naročilom za 25 iztisov, je bilo društvo št. 53 SNPJ v Clevelandu. Temu je sledil klub št. 49 JSZ s 150 iztisov, istotam, za tem je prišlo naročilo od dr. št. 300 SNPJ v Braddocku, Pa., za 10 iztisov in od dr. št. 106 SNPJ, Imperial Pa., za 25 iztisov. To je še le začetek. S seznamom naročil bomo nadaljevali prihodnji. Majski Glas bo tiskala kot običajno tiskarna SNPJ.

DRAMA IN GLASBA

PRIPRAVE ZA KONCERT "SAVE"

Chicago. — Da vsaj malo lahko pozabimo na težke čase in brezupne razmere, ki zopet zasedajo ves svet, si iščemo razvedrila, ki nas vsaj za par ur povzdigne ali ponese proč in nas takorekoc duševno okrepi.

Prav radi tega in tudi zato, da ohranimo slovensko pesem kolikor mogoče dolgo med nami, se pevski zbor Sava posebno dobro vežba za pomladanski koncert. Sicer smo morali premestiti datum predstave precej pozno v pomlad, vendar pričakujemo dobrega poseta, ker bomo peli take pesmi, katere so našim ljudem najljubše. Premestitev datuma nam nudi tudi več časa za pripravo, kar pomeni, da bo zbor zmožen predvajati program bolje kakor kdaj prej.

Sava bo odprla program z eno najlepših delavskih pesmi "Prisega rdeči zastavi". Melodije in besede so tako lepe in kontrastne, da peva res pozive in vzpodbujajo. Mnogim našim prijateljem se pesem "Prebujenje duhov" tako dopade, da jo bomo ponovili na pomladanskem koncertu. Z zbirko narodnih pesmi bo tudi nastopil Savin oktet, kateri je vedno veselo pozdravljen od naše audijence. — Kadar se mladina zbere skupaj na izletih in raznih drugih prireditvah se gotovo vsaj enkrat sliši "Padel list z javora". "No, če se še ameriško-vzgojeni mladini dopade, potem mora biti pa res lepa," boste rekli. Tudi to bo Sava zapela v skupni točki z "Zimskim majem", katere besedilo je spisal Etbin Kristan. Zakaj je ta pesem ena najljubših pri Savanih, se boste sami lahko prepričali. Prvi del programa bomo pa zaključili z venčkom narodnih pesmi, ker se dobro zavedamo, da najraje slišite pesmi, ki vam obujajo spomine na kraje, ki smo jih zapustili. Melodije, tihe in glasne, vesele in žalostne, živahne in poskočne se bodo vrstile ena za drugo.

V drugem delu bo pa Sava vprizorila "Snubače". Klančičev Jurij, tisti ki je "zavber fant in 'ma čist' nov' gvant" se

prav pridno uči svoje vloge. Ze naslov sam vam pa pove, da bo to vesela vaška opereta, polna smešnih pesmi in izrazov. Iz gornjega lahko vidite, da bo program Save imel pestro vsebino, zato si rezervirajte 11. maja za udeležbo koncerta, ker sem prepričana, da vam ne bo žal.

Marja Omahen.

Društva SSPZ bodo imela filmsko predstavo

Chicago. — V nedeljo 30. marca bodo imela tukajšnja društva SSPZ plesno zabavo in predvajanje filmskih slik iz starega kraja. Vršla se bo v Lawndale Masonic Temple, 23rd St. in Millard Ave. Vstopnina je 25c. Spored se prične ob 3. Slike, ki bodo predvajane, je snel umetnik Božidar Jakac. Iz starega kraja so dospelle lanske leto.

Ako v vaši naselbini ni se kluba JSZ, pristopite vanjo kot član "at-large". Clannrina je \$1 na leto.

PODLOZNI KRALJ

Malokdaj v zgodovini se je pripetilo, da bi kralji padli v podložništvo "plebejcu". Na tej sliki je belgijski kralj Leopold III., ki mora "vladati"

KRALJ LEOPOLD III.

svojo deželo po Hitlerjevih navodilih. Pod Hitlerjevo vlado je sedaj tudi bivši kaiser Wilhelm, rumunski kralj, bolgarski kralj in brikone bo kralju podložnik tudi jugoslovanski kralj Peter.

"NIKAKEGA UKVARJANJA VEČ ZAME S STIKALI!"

Novost! Varcnost!

Stenski trakovi za električne iztoke za sobe kjer je potrebnih več naknadnih iztokov. Naročite na čevlje ali jarde

• Vse električne iztoke (outlets), ki jih želite — prav tam, kjer jih želite!

Pripravnimi novi "Plug-in" trakovi se dobe v vaškri dolžini, da se pritrjujejo na steno v kateri koli sobi, in se lahko pobarvajo, da so enaki z lesom.

Iztoki se postavijo na razdaljo, kakor

se želi. Instalacija je enostavna — hitra — poceni.

Šest standard zavojev se zdaj dobi za različne sobe. Standard zavoj za kuhinjo, trak treh čevljev z iztoki na vseh šest inčev in ves material, potreben za instalacijo, stane samo \$6.40, instalacija posebej.

Kadar pokličete, vprašajte o našem 24 mesečnem plačilnem načrtu za novo opremo in napeljavo žic

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

72 West Adams Street and 10 neighborhood branch stores
Telephone: RANdolph 1200

TISKOVNI FOND PROLETARCA

IV. IZKAZ

Chicago, Ill. Neimenovana \$5; neimenovana \$2; Tom Svetlik \$1; Neimenovana (Majskemu Glasu) 75c; po 50c: Joseph Oblak in Frank Peterlin, skupaj \$9.75.

Gallup, New Mex. Mrs. John Novak \$1.00.

Oakland, Calif. Po \$1: Anton Tomič in Andrew Lekšan; po 50c: Joseph Koenig, August Lettnar, neimenovani in Nick Plut. Skupaj \$4.00. (Poslal Anton Tomič.)

Hermine, Pa. Anton Kralj (Library) \$1, Anton Zornik 50c, skupaj \$1.50. (Poslal Anton Zornik.)

Bellaire, O. Louis Pavlinich 50c.

Cleveland, O. Po 50c: John Tanček in neimenovani (Akron), skupaj \$1.00. (Poslal John Tanček.)

Skupaj \$17.70, prejšnji izkaz \$72.15, skupaj \$89.90.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Enakopravnost z dne 8. marca je v uredniškem članku objavila pismo nekega profesorja iz Slovenije, ki poroča, da delujejo za poraz Nemčije in študirajo, "kaj naj zahtevajo", kadar se bo risal nov evropski zemljevid. "Če Nemci udro k nam, nas bo nekaj prišlo v Ameriko nadaljevati delo," se glasi pismo. "Velike naloge čakajo nas vse! Pooblašamo Vas s tem. Z rodoljubno zavezo!" Da-li je pisec resna oseba, ne vem, kajti pismo je prejel "prijatelj Enakopravnosti" in ji ga izročil s prošnjo, naj ime pošiljatelja vsled umljivih vzrokov zamoli. Iz vsebine pisma izgleda, da se ta profesor iz versajkega mira ter njegovih posledic ni kaj pridá naučil. Pred nekaj leti, ko je bila Francija močnejša in se jugoslovanski cenzorji še niso ravnali po željah Berlina in Rima, je izšla v Ljubljani brošura, katera s pomočjo "statistike" in zgodovine trdi, da je v Evropi pet milijonov Slovencev. V resnici jih je le kak milijon. A dotična knjižica šteje mednje tudi ljudstvo onih krajev, v katerih so nekoč govorili naš jezik, oziroma kakršna že je bila slovenščina v onih davnih dneh. Potemtakem bo obsegala nova Slovenija, ako Nemčija razpade in bo imela nam neznan profesor več vpliva, kot pa so ga imeli v Versaillesu za koroške Slovence dr. Brejc in za primorske gorilke in tržaški slovenski prvaki, vso Primorsko, Benečijo, velik del Tirolske, segala bo daleč v sedanjo Madžarsko, in do Dunaja, ako ne celo prav na Dunaj. Meja med Slovenijo, Hrvaško in Češko, bo skupna. Torej se vključuje v povečano Slovenijo, oziroma Jugoslavijo, tudi Madžarsko. In Poljaki, piše ta profesor, žele ustvariti blok od Baltika do Jadrana! Kateri Poljaki? Tisti, ki so svojo državo vodili, so poznali le svoj imperializem in pomagali Nemcem zadaviti Čehoslovaško. In sebe. Mirovne pogodbe, sklenjene po prejšnji svetovni vojni, nas uče, da imperialistična osvajanja niso drugača kot kal za nove vojne in za nova osvajanja. To, kar predlaga profesor iz Slovenije v omenjenem pismu, bi pomenilo prej ali slej novo "sudetsko vprašanje". Take in slične ambicije različnih ljudi posebno v malih deželah so eden izmed vzrokov, čemu Churchill še ni predložil mirovne načrta Velike Britanije. Ga v teh okoliščinah sploh niti ne more. Pa je eno-

staven. Ako Hitler in Mussolini padeta, in bo Anglija s pomočjo Zed. držav narekovala mir, bi bil najenostavnejši in edino pravičen tak, iz katerega bi bila osvajanja izključena, zatiranja narodnih manjšin odpravljena in Evropa pa združena v društvo vzajemnosti. Enako pravilo bi se moralo uveljaviti nato po vseh drugih kontinentih. Dokler pa bodo razni narodni veljaki in državni govorniki le, koliko bodo pograbil v slučaju zmage, ostane po svetu glede na poraze ali zmage tako kot je, oziroma bo čezdalje slabše.

Chamazarjeve notice

Casi se spreminjajo. Do leta 1940 so Italijani dvigali v fašistični pozdrav desno roko. Sedaj pa kar obe!

Bandito Mussolini je razočaran. Mnogo let se je bahal s svojo ogromno zračno floto. Sedaj pa se njegova armada na suhem boljše razume na letalnje, kakor pa njegovi zrakovplovci.

Krušne karte so bile v Madridu na Španskem zničane tudi za bogatine. Škandal! Včasih so take reči veljale le za reveže, pa so jim rekli, da naj jedo potico, ako nimajo kruha.

Pred par meseci se je zakončema Willard Sims v Chicagu rodil otrok, ki je imel del las na glavi že osivelih. No, ako človek preudari, kakšne so danes razmere, je skoraj čudež, da se vsi otroci ne rode osiveli.

Svedski časopis Sondagsmisse-Strix je priobčil iz Danske sledečo zanimivo notice: V restavraciji v Kopenhagnu so nekega dne sedele pri mizi tri ženske, pri drugi mizi pa nemški oficirji. Ena izmed žensk je zapustila svoji tovarišici in šla telefonirati svoji prijateljici. Nemški oficir ni vedel, da se bo vrnila, pa je vlnjudo vprašal, ako sme vzeti njen stol. Pa mu je ena odgovorila s tugobnim glasom: "Vzeli ste Čehoslovaško, Poljsko, Norvežko, Holandsko, Belgijo, Francijo in našo deželo Dansko — prosim, pustite nam vsaj ta sedež!" Oficir se je oprostil in jim ga dovolil. Torej vidite, koncem konca tudi naciji niso vsi slabi. — John Chamazar.

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

BOMBE NE PRIZANASAJO

Nemški letalci, ki razsajajo nad angleškimi mesti, nič ne pazijo, kam mečejo bombe. Ena je padla tik kraljevega dvorca (Buckingham Palace) in napravila veliko škodo.

Duquesne pod vodstvom slovenskega fanta Govžeta. Fin spored, toda prvovrstna fašistična prireditelj, ugotavlja Kerže. Vršila se je v korist hrvatske katoliške župnije sv. Cirila in Metoda. Spored so pokvarili govorniki, pravi Kerže, s svojim pretiranim hrvatskim šovinizmom. Niso omenili ne Slovencev, ne Srbov, ne Macedoncev, ki so bili navzoči, nego udeleženi edino na hrvatsko nacionalistično lajno. "Mi, Hrvati... Hrvati... Hrvati... Hrvati..." Govorniki so bili hrvatski duhovniki, ki kar puhte sovraštva do Srbov, in razni drugi šovinisti, ki mislijo, ali pa se le delajo, kot da kaj mislijo, da se svet vrti okoli Zagreba in da so Hrvati novo "izvoljeno ljudstvo", kakor nekoč Izraelci. Tisti profesor iz Slovenije, ki je omenjen v uvodu teh komentarjev, bi lahko pogledal včasih tja dol na Hrvatsko, kjer imata Hitler in Mussolini močno zaslobo, slovenski narod pa zelo malo prijateljev.

Anton Garden kritizira v tej številki članek o tragediji evropskega socialističnega gibanja in skuša — skuša namreč, napraviti vtis, da ni socialističen, nego le posnemanje sličnih interpretacij v meščanskem tisku. A je vendarle resničen. Dejstvo se je nikakršnim teoriziranjem ne more zakriti. Takšna so, tukaj so in poznavači razmer jih lahko opravičujejo, kritizirajo, ali smešijo, ni pa jih mogoče skriti. O gnilobi in skrahiranju kapitalizma, o grehih versajke pogodbe, imperializmu zaveznikov, o Španiji, Sov. Uniji itd. je bilo v Proletarcu toliko člankov, da je Gardnov očitek tudi v tem oziru krivičen. V omenjenem članku ni bilo vprašanje, kako čimbolj grdit Anglijo in kriminalce v Franciji, ampak ali je delalo socialistično gibanje v Evropi za "apizanjem" fašizmu škodo, ali mu koristilo? Resnica je slednje. In sedaj, ko se bori proti njemu le še angleško delavstvo, je pametno, sodružno in mednarodno tej borbi pomagati, namesto služiti reakciji, ki se je v tej deželi združila pod oznacbo "America First".

Pravilnost stališča JSZ je znova dokazana z izstopom starih članov iz eksekutive Thomasove struje. Socialisti morajo biti socialisti, in služiti svojim idejam — kot pravi McDowell, ne pa onim, ki se bolj boje rastoče sile angleškega delavstva, kakor pa Hitlerja.

Frank Podlipec kritizira v tej številki članek o tragediji evropskega socialističnega gibanja in skuša — skuša namreč, napraviti vtis, da ni socialističen, nego le posnemanje sličnih interpretacij v meščanskem tisku. A je vendarle resničen. Dejstvo se je nikakršnim teoriziranjem ne more zakriti. Takšna so, tukaj so in poznavači razmer jih lahko opravičujejo, kritizirajo, ali smešijo, ni pa jih mogoče skriti. O gnilobi in skrahiranju kapitalizma, o grehih versajke pogodbe, imperializmu zaveznikov, o Španiji, Sov. Uniji itd. je bilo v Proletarcu toliko člankov, da je Gardnov očitek tudi v tem oziru krivičen. V omenjenem članku ni bilo vprašanje, kako čimbolj grdit Anglijo in kriminalce v Franciji, ampak ali je delalo socialistično gibanje v Evropi za "apizanjem" fašizmu škodo, ali mu koristilo? Resnica je slednje. In sedaj, ko se bori proti njemu le še angleško delavstvo, je pametno, sodružno in mednarodno tej borbi pomagati, namesto služiti reakciji, ki se je v tej deželi združila pod oznacbo "America First".

Pravilnost stališča JSZ je znova dokazana z izstopom starih članov iz eksekutive Thomasove struje. Socialisti morajo biti socialisti, in služiti svojim idejam — kot pravi McDowell, ne pa onim, ki se bolj boje rastoče sile angleškega delavstva, kakor pa Hitlerja.

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

Frank Kerže opisuje v Glasu Naroda neko kulturno prireditel, na kateri so sodelovali umetniki Piero Pierotti, Zlatko Baloković, Zinka Milanov in tamburaški zbor iz univerze

NEKOLIKO KOMENTARJA

Ko sem prečital editorial v Proletarcu pod naslovom "Nauki iz pacifizma evropskih socialistov" (z dne 5. marca), sem se zamislil. Prečital sem ga ponovno, da ne dobim napačnega vtisa.

Ta interpretacija evropske tragedije me je zelo presenetila. V Proletarcu je nisem pričakoval, posebno ne izpod peresa socialističnega urednika. Take interpretacije smo čitali v meščanskem tisku po francoskem debaklu, le da so bile v marsičem bolj objektivne in bolj "socialistične".

Po prečitanju tega članka, ki sloni na napačni premisi in izvaja napačne zaključke, človek dobi vtis, da je "pacifistična taktika" evropskega delavstva, predvsem evropskih socialistov odgovorna za razvoj fašizma in za vse dogodke zadnjih let v Evropi. Dela vtis, kot da bi bilo po vojni evropsko delavstvo dominanten faktor in narekovalo smernice državam. O gnilobi in skrahiranju kapitalizma ni niti enega stavka, dasi je prav politična in gospodarska gniloba kapitalizma v Evropi pognala iz sebe fašistično revolucijo in je predvsem odgovorna za žalostno skrahiranje francoske armade, ki je bila proglašena kot najboljša na svetu.

To so naglašali celo poročevalci meščanskih listov po francoskem debaklu. V Chicago Daily Newsu smo na primer čitali o gnilobi in politični korupciji v vladajočih plasteh Francije; med visokimi politikami, in destruciji in v armadnem poveljstvu. Pisali so, da je bila vsa vrhna plast Francije prepredena in nasičena s "petokoloničji" in "trojanskimi konji", ker jim je bila ljubša fašistična Francija kot pa da bi ji vladal Leon Blum — delavstvo. Navajali so razne izdajniške kriminalne incidente, na primer tudi to, da je okrog 200 ameriških bojnih letal ležalo nesestavljenih v nekem pristanišču več časa tik pred porazom — potem so prišla v roke Hitlerju.

Nameste da bi socialisti to poudarjali, pa nekateri iščejo zajca za grmom, kjer ga sploh ni. Tako na primer omenjeni uvodnik pravi, da med tem, ko je Hitler upregel vse nemško delavstvo v vojno produkcijo in podaljšal delovnik, kar je resnica, so na drugi strani francoski delavci insistirali na socialne reforme — tudi deloma resnica — in zanemarjali produkcijo vojnih potrebčin, oziroma da je francoska produkcija sploh nazadovala in v Angliji le živovarila — menda tudi po krivdi delavstva, vsaj tako se lahko čita med vrsticami.

Vsakdo se lahko še spomni, da so nekateri reakcionarni elementi v kapitalističnem tisku po francoskem debaklu zagnali krik, da je francosko delavstvo krivo poraza, ker se je ograževalo za "new deal" in sabotalno produkcijo. Ta raca ni živela, ker so jo takoj pobili evropski poročevalci meščanskih listov. Lani jesen je tudi Paul Porter objavil zelo informativen članek, v katerem je s številnimi dokazali, da se je produkcija posebno v vojnih industrijah pod Blumovo vlado zvišala več potov kljub skrajšanju delovnika. (Če se ne motim, sem ta članek čital v ponatžu ravno v Proletarcu.)

Slično je tudi s "pacifizmom" med evropskimi socialisti. Kakšna so dejstva? Da je bilo delavstvo s socialisti vred za mirno politiko, je naravno. Kjer bodo ali skozi tak pekel kot so šle delavske mase od 1914 do 1918 — in še pozneje, se naravno ne bodo navduševale za militarizem in oboroževanje. Kljub temu pa se je Francija vsa poveljna leta kar naprej oboroževala in postala največja militaristična sila v Evropi. Ne spominjam se, da bi bil kdaj čital, da so francoski socialisti v zbornici glasovali

proti kreditom za armado — vsaj večina ne. Zadnja leta, ko so videli oboroževanje Nemčije, so pa postali celo glasni propagatorji oboroževanja. Izjema je bila le pacifistična frakcija, ki pa je v stranki tvorila le majhno skupino. Ta je bila dosledno proti vojni, tudi ko je Hitler že pognal svoje kohorte preko nemških meja.

Tudi med belgijskimi, češkimi in skandinavskimi socialisti je po prihodu Hitlerja "pacifizem" izginil. Češki in belgijski socialisti sploh niso bili nikdar pacifisti in so dosledno podpirali oboroževanje. V Holandiji se je stranka pred petimi ali šestimi leti izrekla za oboroževanje in ko je prišla na krmilo — v koalicijsko vlado — je deželo tudi pridno oboroževala, posebno zadnja leta. Slično tudi na Švedskem. Izjema so bili danski in norveški socialisti, ki so že v naprej videli brezpomembnost oboroževanja za majhne države. Navajali so argument, ako kakšna vesela hoče napasti Dansko ali Norveško — sploh kakršnokoli malo deželo, jo bo enostavno preplavila, ker se ji ne bo mogla upirati, čeprav bi bila oborožena do zob. Dogodki zadnjih par let so to potrdili.

Najbolj se je po vojni razvil "pacifizem" v Angliji; posebno močan je bil v delavski stranki, iz katere je pa tako rekoč čez noč izginil, ko so laboriti razvili, kaj delata Mussolini in Hitler v Španiji in kaj čaka Anglijo in Francijo. Bili so v resnici laboriti tisti faktor, ki je pričel pritiskati na torijsko vlado za oboroževanje in ki je najbolj kritiziral Baldwinovo in potem Chamberlainovo vlado, ker je dajala potuho Hitlerju in Mussoliniju, ju pomagala oboroževati — s Francijo in Ameriko vred — Anglijo pa je oboroževala po principu "business as usual".

Se nekaj? Mar ni torijska Anglija — ne glede kako jo kdo skuša odevati z "demokracijo" — največ odgovorna za poraz španskih lojalistov, ker jim je preprečila vsako dobavo orožja v "demokratičnih" državah, dasi je dobro vedela, kaj počneta Mussolini in Hitler v Španiji? Blumovo vlado je prisilila, da je stopila na čelo tistega farsnega londonskega odbora, čijega pravi cilj je bil kriminalno sabotiranje španske lojalistične vlade, da ni mogla dobiti orožja druge kot v Rusiji (za zlato) in pa stare puške, stare topove, stara letala itd. v tako zvanih "demokratičnih" državah. Angliji je sledila tudi ameriška "newdeal" vlada z razglasitvijo embarga na orožje proti Španiji — Franco ga je dobival preko Nemčije in Italije.

Kar se tiče farsnih sankcij proti Italiji, ko je napadla Abesinijo, je tudi poglavje samo zase, za katerega "pacifizem" evropskih socialistov ne nosi najmanjše odgovornosti. Anglija je v sedanji vojni pokazala, da bi bila lahko Mussolinija sama ugnala s svojo bojno mornarico, če bi ga bila hotela. Tudi sabotaža francoske vlade, ki je odkrito koketirala s Mussolinijem, bi ne bila nič zalegla. In zakaj ga ni zadavila, oziroma zakaj so "evropske demokracije" inscenirale tisto farsno? Zato, da si hipokritično unijejo roke, obenem pa gledajo, da Mussolini ne bo strmo glavljen troma, kar bi se lahko zgodilo v primeri poraza italijanskega orožja. Ista farsa se

je potem ponovila v Španiji, kjer je angleškimi torijem, ki so po zatrdilu nekaterih ameriških intervencionistov zdaj postali že kar — "socialisti" — bila ljubša zmaga fašizma kot pa lojalistov. Pred zmago slednjih so se tresli radi svojih investicij v Španiji, dasi najbrže bi ne bile resno ogražane, in ker bi bila "slab vzgled" delavcem v drugih deželah. Torijska in burbonska slepota pač nima para.

Oziroma ga ima: z njo se lahko kosa — "pacifizem" evropskih socialistov in strah pred vojno, v kateri se dandanes ljudem tako godi kot na primer na naših piknikih. Vsaj soditi je tako po obnašanju milijonov ljudi v Ameriki, ki so zopet pripravljani iti reševati "demokracijo" v Evropo.

Končno naj rečem to: Za ponovno tragedijo v Evropi, za razvoj nacizma v Nemčiji in fašizma po drugih državah Evrope ni iskati vzrokov toliko v "pacifizmu" evropskih socialistov in upravičenemu strahu pred vojno, kolikor v gospodarski krizi kapitalizma, krivični versajski pogodbi, ki je dala pobudo hitlerizmu, in v razkolu evropskega razredno zavednega delavstva. Vsi trije faktorji so važni, najvažnejši pa je najbrže slednji.

Ako bi bila Moskva prenehala s svojo blazno civilno vojno med delavstvom, ko je videla, da se je njena taktika svetovne revolucije izjalovila v Evropi sami — do leta 1924 je to postalo dovolj jasno tudi v Moskvi — bi Hitler nikdar ne bil prišel na krmilo, ker bi ga bilo prej ustavilo združeno nemško delavstvo. V to fazo evropske predvsem pa delavske tragedije daje zelo dober upogled knjiga "Out of the Night", katero je spisal Jan Valtin, psevdonom nekega nemškega komuniste, ki je služil Moskvi dolga leta pri razbijanju socialističnega in sploh vsega delavskega gibanja v Nemčiji in drugod, ker je veroval v komunizem.

Tega komentarja nisem napisal radi kapric, marveč le radi "čiščenja pojmov". Za delavstvo je potrebno, da se uči iz lastnih zmot, toda naprtavati si grehe skrahiranega kapitalizma, ali pa istovetiti demokracijo s politično gnilobo buržvazije, je največja zmot, ki ne more imeti drugih posledic kot bridko maščevanje nad delovnim ljudstvom. Rešitev vseh narodov iz klešč fašizma in kapitalistične gnilobe je le v socializmu, in sicer ne Stalinove sorte, marveč v znanstvenem socializmu kot so za učili veliki socialistični misleci.

Anton Garden.

Fašistična stranka v boju proti "žlobudram"

Dne 6. marca je italijanska fašistična stranka izdala na svoje člane proglaš, da naj bodo na straži proti "gostobesednikom" in "sitnežem", ki s svojim žlobudranjem izpodkopavajo moralno in ob enem pomagajo sovražnim špijonom dobiti informacije o marsičem, kar lahko škoduje operacijam italijanske oborožene sile. Ta apel ima za posledico, da se v Italiji sedaj nihče ne upa reči kaj takega, kar bi se lahko tolmačilo "za ustrežanje sovražniku". Italijani so sicer zgovorni ljudje, a sedaj, ko so sprevideli, da je molk najvarnejši ščit zanje, le delajo in strdajo.

Kadar se gre za načela, ne bojte se zamer!

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

LISTNICA UREDNIŠTVA

Za zapisnik prve seje odbora JSZ in Prosvetne matice še ni bilo prostora. Bomo poskrbeli, da bo gotovo objavljen v prihodnji.

V. Z., Chicaga. Ena notica je v tej številki. Dopis bo v prihodnji.

Turisti prinašajo Kanadi mnogo dohodkov

Turisti iz Zed. držav in drugih dežel, ki so lani posetili Kanado, so pustili v nji \$82,000,000. Letos bo ta vir vsled vojne bržkone precej manjši.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

TEL. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN INSTRN

NEKAJ O CIVILIZACIJAH

Kakor pravimo, je civilizacija pčlovečenje človeka v družbi. Ta označba se mi zdi še najprimernejša in najenostavnejša, dasi je še veliko drugačnih, ki pa se vse opirajo na zgornjo.

Civilizacija obsega vse tiste umske pridobitve in spretnosti, ki imajo poseben vpliv na mišljenje in življenje sveta. Civilizacija se morda ne meri po materialnih pridobitvah. Toda brez teh bi bila vsakršna civilizacija nemogoča.

Iskanje hrane, lov, ribištvo, poljedelstvo, udomačenje živali, potem ogenj, brez katerega bi se človek nikoli ne mogel dvigniti iznad najnižjih globin divjstva in barbarstva, nadalje rudarstvo, v katerem razodeva človek svojo neupogljivo odločnost za to, da bi bilo njegovo življenje izdatnejše, potem izdelovanje kovin, ki so mu dale v roke orodja, da se je mogel z njimi otresti primitivnosti kamene dobe, tkanine, stavbinstvo, umetnost, glasba, obleka, kuhanje hrane, nadalje vlada, ki pravzaprav še ne pomeni sama po sebi civilizacije, a se brez nje ne bi mogel človek otresti svojega divjstva, potem trgovina, kupčija, znanost, morala, kultura, vsi ti elementi človeške delavnosti ustvarjajo civilizacijo.

Čim više se človek pospeje v njih, tem višja, popolnejša je njegova civilizacija.

Zdaj pa zdaj je tu in tam naleteli na izraz "kvalitativna civilizacija" in pa "kvantitativna civilizacija". Beseda "kvalitativna" pomeni v našem jeziku "kakovosten", "kvantitativna" pa "količinski". Stare kvalitativne civilizacije so stremele za tem, da dosežejo neko popolnost moralnega in estetičnega značaja, neko popolnost ali neko obliko lepote. Nasprotno pa si moderna kvantitativna civilizacija prizadeva kar najbolj ojačiti ter pomnožiti svoje bogastvo in svojo moč. Pri tem vprega človeku v službo prirodne sile ter ustvarja sredstva za proizvajanje blagovnih količin. Znanost je iznašla in odkrilo stroje, ki jih goni premog, para, elektrika, oije itd.

Stara kvalitativna civilizacija je črpala svojo moč iz umetnosti, učenosti, pravosodja, morale, filozofije, literature, vere in zakonodajstva. Do francoske revolucije in do 19. veka je človeštvo ustvarjalo le kvalitativne civilizacije.

Kvantitativna civilizacija se pojavlja v Evropi in Ameriki v teku devetnajstega stoletja. To je bila velikanska, silna revolucija. Da, največja, kar jih je svet doživel za krščanstvom.

Ali bila je pripravljena za dolgo in počasno evolucijo. Načela kvantitativne civilizacije se razvijajo do 15. stoletja, do velikih zemljepisnih odkritij, do odkritja Amerike, do prihoda ognjenega orožja in tika.

PERECE VPRAŠANJE

Med Jugoslavijo in Nemčijo se bje prav sedaj, ko to pišem, vroča diplomatska bitka. Na eni strani si jugoslovanski diplomati prizadevajo ohraniti neodvisnost jugoslovanskega naroda, ne da bi pognali cvet jugoslovanskega ljudstva v žrelo vojnega moloha. Na drugi pa skuša nemški samodržec pobasati celo deželo v svojo neupatno malho brez vsakršnega boja.

Hitler je malik in maliki so sila naduti, domišljivi in trmoglavci. Če ne gre kaj po njihni volji zlepa, dosežejo tisto zgradbo.

Jugoslaviji preostajati sedaj le dve poti. Ali se prepusti muham nemškega nasilstva ter se popolnoma pridruži ošišču, s čimer izgubi svojo neodvisnost ter postane nemška dekla, ali pa zavzre to, s čimer si nakoplje Hitlerjevo jezo na glavo in palne narod v vojni metež, ki ji prinese zmago ali poraz.

Razpoloženje med ljudstvom je sovražno Hitlerju. Ljudstvo se sicer zaveda dejstva, da mu nemška premoč pač ne obeta zmage na bojnih poljanah. Toda navzlic temu zahteva odpu, ker ve, da ga čaka sužnost tudi potem, če se vda Hitlerjevi vojni mašini brez boja.

Manj strašna je smrt kakor pa sužnost živih dni. Jugoslovanskim vladnim krogom je dobro znano to razpoloženje med ljudmi v Jugoslaviji, pa se skušajo izviti iz te strašne zagate z diplomatskimi potezami, ki jim nikakor ne morejo biti v sramoto. Iščejo izhoda z veliko diplomatsko spretnostjo, ne da bi pri tem zapravili politično neodvisnost svoje dežele ter se zapletli v krvavi ples, ki se mi zdi skoro neizogiben, če ne kapitulirajo, če ne ustrezijo Hitlerjevi samopasnosti in če hočejo rešiti lastno kožo. Ako sa vda,jo, izgubijo s tem državno prekucijo in lastno pogubo. Narod, ki je že toliko žrtvoval za svojo svobodo, ne pozna kapitulacije, ni ni umišljenja do tistih, ki bi mu jo priporočili.

To pereče vprašanje se bo prejkone rešilo z odporom proti nemškemu nasilstvu ali pa z uporom proti jugoslovanski vladi.

ODMEVI BORBE V ZVEZ- NEM SENATU

Skoro dva meseca je imela ameriška javnost vprašanje glede Rooseveltove predloge

za deželno obrambo in čim večjo pomoč narodom, ki se borijo proti oholemu Hitlerju in gobezdavemu Musoliniju, ne pretrgoma pred sabo. Dva dolga meseca je ta dežela pozabljala na vse drugo. In to kaže, kako važna je ta zadeva.

Roosevelt je zmagal. Njegova predloga je postala z njegovim podpisom zakon te dežele. Naša pomoč vsem tistim, ki se borijo na angleški strani, je zagotovljena in s tem zelo omogočen tudi poraz krutega nasilstva.

Toda ljudje, ki so že odnekaj proti delavski osamosvojitvi tudi na gospodarskem polju, postajajo žal čimdalje glasnejši. Ker si delavstvo prizadeva zboljšati življenske razmere sedaj, ko se ogromni dobički stekajo z bogataške bisage, je časopisje glasneje in glasneje proti vsakršnim stankam v naši deželi. Pripravljajo se že predloge, naperjene proti delavski pravici do stankanja, ki je delavstvu edino orožje v borbi za dostojno življenje, in delavski voditelji naj ne držijo rok križem. Njihova sveta dolžnost je gledati na to, da tiste škodljive predloge sploh ne pridejo pred kongres.

Takšni in slinčni odmevi niso razveseljivi in paziti je treba na to, da ne zasačijo delavskih vodstev pri dremanju.

O socializmu in njegovemu pomenu za delavstvo

(Nadaljevanje in konec.)

Detroit, Mich. — Mnogim je beseda socializem silno zoprna in strašna. A ob enem pa moramo priznati, da vse, kar se po svetu uvaja dobrega v presnavljanje ekonomskega reda, je vzeto iz socializma. Pa naj bo new deal, ali na "narodni socializem". Da poudarim: le kar je dobrega, so razne vlade vzele iz socializma. Kar je slabega, pa je njihna svojina: za vse slabo spada kredit njim, pa če ga hočejo ali ne.

Program socializma je edini, ki pomeni rešitev človeštva in vojne, iz mizerije in iz raznih zablod. Vera uči, da je bil svet ustvarjen za vse ljudi enako. Socializem hoče ta nauk uresničiti v praksi. Njegovo načelo je, da vsi, ki so vredni člani človeške družine, naj imajo vse ugodnosti in vse priložnosti do dostojnega življenja.

Vera dalje uči, "ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe". Toda v praksi počne oligarhija ravno nasprotno. Socializem edini gradi načelo, katerega temeljna točka je, delati vsi za enega in eden za vse.

Ne kradi, in ne ubijaj, uči cerkev. A ob enem podpira sistem izžemanja, tatvin, korupcije in vojne.

Socializem hoče odpraviti vzroke za vse to in s tem ustvariti razmere, v katerih molitev, "daj nam vsakdanjega kruha" ne bo več kak očenaš, nego uresničenje.

Ustava naše dežele tudi uči, da smo vsi enako rojeni in vsi enako upravičeni do dobrin življenja. Toda mar je to res? Ne v sedanjih družbi. Oni, ki nikdar ne delajo kaj koristnega, pač pa le posedujejo bogastva, uživajo razkošje. Tisti pa, ki so jim bogastva zgradili, trpijo pomanjkanje.

V cerkvah uče, da je Bog vsegaveden in vsegomočen. Vse kar se godi, se zgodi po njegovi volji. Torej tudi sedanja klanje in rušenje in vse vojne poprej. Ako hočemo verjeti takim razlagam, tedaj ne bo vojne in mizerije nikdar konec. Če pa se ljudje hočejo pogledati v socializem in ga sprejeti, bo konec vojne in mizerije ter vseh drugih socialnih nadlog.

Naj bo človek še tako prepričan vernik, vendar so dokazi resnice tako jasni, da se mu morajo prej ali slej odpreti oči.

Bombe, ki jih sipljejo v sedanjih vojni iz aeroplanov, poruširajo ne le "militarne objekte", nego tudi — katedrale... Še celo malih cerkva se ne izogibajo. Bog jih nič bolj ne šteti pred nevarnostmi, kot hiše delavskih družin.

Oltarji, v katerih je shranjeno Najsvetejše, se v eksplozijah bomb zrušijo prav tako kakor stanovanja, v katerih so ženske in otroci. Torej čemu

verjeti v legende in se udati, čes, da je že tako, ker vse se godi po božji volji...

Zvonovi v zvonikih imajo namen s svojim zvokom označujati čast božjo. A kadar zmanjka kovin, se jih preliva v topove. Tako je bilo prej, tako je sedaj in tako bo, dokler ne uvedemo socializma.

V krščanstvu je mnogo dobrih naukov. Kristus je nam predstavljan za bitje, ki je zavrglo pohlep po zlatem in drugem razkošju in se borilo za zatiranje in bičane. A danes pa papeži v Rimu — ne le danes nego že dolga stoletja — živi v razkošnem sijaju, obdan z zlatom in dragulji kot brčkone noben drug potentat na svetu v tolikšnem blesku.

Takšno "krščanstvo" so spakredrali mogotci, da varajo z njim delavce in kmete, ki se valed tega zadovoljujejo z drobtinami in garanjem za — druge. Ob enem se "troštajo" boljših dni na — "drugem svetu".

Socializem pa uči, da je raj za tiste, ki ustvarjajo, mogoč kar tu, v tej "solzni dolini". Čemu pa naj bo svet, ki nam nudi vsega v izobilju, sploh oglašan za "solzno dolino"? Vera uči tako, da vara trpeče in jim nekaj obljublja šele — po smrti.

Delavske stranke po svetu — sedaj na primer posebno delavska stranka v Angliji, se bore za zgraditev takšnega sveta, oziroma družbe, v kateri ne bo treba nobenemu poštenemu človeku bito dan in noč v skrbeh za obstanek. Tako družbo dobimo, ko zmaga socializem.

Anton Jurca.

RAZNO-IZ DETROITA

Detroit, Mich. — V nedeljo 9. marca smo imeli tu na obisku Clevelandčane od Cankarjeve ustanove, ki so nam predvajali zelo lep spored. Ne bom pisal ocene ali o onih, ki so nastopili v sporedu, kajti za tako nalogo je treba bolj "kunjstnega" človeka kot sem jaz. A rečem, da se je program menda vsem dopadel. S clevelandskimi slovenskimi pevci se bržkone

ne ne more kosati nobena naselbina.

Tudi v Detroitu se gibljemo in se pripravljamo za nekaj priredb, ki jih bomo imeli v kratkem.

Pevski zbor "Svoboda" bo imel koncert z opereto v nedeljo 30. marca v SDD na Livernolu. Še vaelej, kadar je "Svoboda" kaj priredila, so ji rojaki v Detroitu in okolici naklonili poset v obilnem številu in upam, da ji bodo enako naklonjeni s posetom na njeno prireditev 30. marca. Spored se prične ob 4. popoldne.

Upam, da se bo udeležencem dopadel. Slišali bodo mešetarja, kako baranta, pa ne samo na živinskem semnju, nego tudi za dekleta. Poleg tega bo tudi mnogo lepega zbornega pevtja. Rojaki, pridite na ta koncert v obilnem številu.

Zadnja leta smo v Detroitu precej aktivni v unijah. Skušnje imamo, da edino s pomočjo organizacije si lahko delavstvo kaj pridobi.

Dne 10. marca se je tu pričela stavka pri Midland Co., ki izdeluje ogrodja za avte. Seveda, časopisje navadno ne povedo pravega vzroka stavke. O tem sporu poročajo le, da delavci (oziroma njihova unija) zahtevajo višjo mežo in spretnost v akordnem delu. Kar je meni znano, je spor nastal v glavnem zato, ker je kompanija zahtevala, da bi delavci delali ob sobotah in včasih še ob nedeljah za enako plačo kot druge dneve. Največ se sedaj izgovarjajo na "defense work".

Tudi pri Ford Motor Co. se giblje za unijo, čeprav Ford venomer izjavlja, da neče imeti opravka z nikakršno delavsko organizacijo. Deluje se, da bi imeli delavci pri Fordu volitve glede unije in ko to pišem, pravijo, da se bodo vršile 24. marca. Vprašanje bo, da-li hočejo unijo in katero. Večina želi, da bi za CIO ugodno izpadle, ker bi to bilo v korist tudi za vse druge delavce.

V kolikor je meni znano, je večina naših rojakov, ki so uslužbeni pri Fordu, za unijo CIO. Dobe pa se tudi taki, ki so

pod osebnim Mussolinijevim vodstvom. Italijanske izgube v nji znašajo okrog 50.000 mč., pravijo Grki. Mussolini se je po tem debaklu umaknil popolnoma razočaran nazaj v Italijo, pravijo atenski viri.

Položaj na evropskem kontinentu je torej v bistvu tale: Nemčija ga ima domalega vsega pod kontrolo. Večina evropskih dežel ji služi, a zmage nad Anglijo, brez katere tudi njene dosedanje zmage odpadejo — ni še na vidiku. Hitler jo je obljubljal zadnje jesen. Obeta jo znova v tem letu. Podvzel je ogromno ofenzivo nemških letal na angleška pristanišča, da jih uniči, in pa ofenzivo podmornic na angleške tovrne ladje. Ako se mu posrečita, bo Z. državam nemogoče oskrbeti Anglijo materialj za nadaljevanje vojne. Ampak beseda "ako" je še tu in velja za Hitlerja prav tako kakor za Anglijo.

V Afriki je Mussolinijevo cesarstvo v razpadanju. Italijanske čete prepuščajo angleški in domačinski armadi postojanko za postojanko. Sploh je v tej vojni bila dosedaj Italija najbolj tepena, čeprav teoretično ni še poražena. Hitler ji je predložil scboto obljubil, da ji bo Nemčija to pomlad pomagala vsepovsod v vsakem oziru.

Med tem, ko v Evropi naciji hite zadati Angliji končni udar, pa se v Zed. državah vsi prdukejski faktorji žurijo pospešiti izdelovanje letal, ladij in drugih potrebščin, da bo mogoče Veliki Britaniji pravčasno pomagati, in pa da se v Aziji zastavi pot japonskim osvajanjam.

Takšno je stanje po svetu z ozirom na sedanjo vojno danes. Obe sili sta še približno enako močeni in o nobeni se ne more z vsa gotovostjo trditi, da bo absolutno in vsepovsod poražena.

lojalni gospodu Fordu. Najbolj pa se boje, da bi kak šiht ne izgubili. Navadno pa je tako, da predno se kaj doseže, nekdo mora nekaj žrtvovati.

V splošnem se je za delavstvo v Detroitu že precej zboljšalo, ampak še bo treba napraviti in bojev, ako hočemo, da ne bomo preveč izkoriščani.

Rudolph Potochnik.

Sušnjar, bivši tajnik JSZ, organizator rudarjev v Ontariu

Glasilo unije premogarjev, United Mine Workers Journal, poroča v izdaji z dne 1. marca, da je Alex (Ilija) Sušnjar upošen za organizatorja med delavci v kovinskih rudnikih v severnem Ontariu, v Kanadi, kjer kopljejo zlato in druge rude. V tem kraju je tudi znana jugoslovanska naselbina Kirkland Lake, v kateri je precej Slovencev; tu je tudi slovenski pevski zbor, ki je včlanjen v Prosvetni matič. Organiziranje rudarjev se vrši pod okriljem Miners, Mill and Smelter Workers unije (CIO).

Aleks Sušnjar je prenehal z aktivnostmi v JSZ kmalu kj se je pričela prejšnja svetovna vojna in se preselil v Kanado. Tam je bil nekaj časa trgovec s konji v vojne namene, nato se je pečal s farmarstvom v velikem, potem je obratoval premogovnik v Alberti, sedaj pa, kot razvidno iz omenjenega lista, je spet v unijanskem gibanju. Po rodu je Srb. Ko je bil Sušnjar tajnik JSZ, je bil Frank Petrić pomožni tajnik, za njim pa je on postal tajnik in imel to mesto, dokler ga ni nasledil Charles Pogorelec.

Sušnjar urejuje tudi buletin "Gold Worker", ki ga izdaja omenjena unija.

O tej organizatorični kampanji med rudarji v Ontariu piše tudi Hrvatski Glas, ki izhaja v Winnipegu. Pravi, da nima s Sušnjarjem nikakih stikov, in da o uniji MMSW ne ve, ali je dobra, ali slaba. Ker je urednik Hrvatskega Glasa unijnsko gibanje v Zed. državah znano že izpred par desetletij in dalj, bi lahko vedel, da je MMSW naslednica nekdanj meče, napredne unije Western Federation of Miners. Svoj urad je imela v Denverju.

C. I. O. v Wisconsinu ustanovi novo stranko

Eksekutiva unij CIO v Wisconsinu je obsodila vse tri stranke v svoji državi (demokratsko, republikansko in progresivno); ker so dovolile da je legislatura ustanovila "Diesov" odesk v miniaturi za "preiskovanje neameriških aktivnosti". Ob enem je wisconsinška eksekutiva unij CIO sklenila delovati za ustanovitev nove stranke, ki se naj bi imenovala "Farmer-Labor Party". Nameravajo jo ustanoviti še pred prihodnjimi volitvami. Tako poroča iz Madisona tednik Kenosha Labor. Predstavniki omenjenih treh strank odgovarjajo, da je odbor CIO v Wisconsinu podložnik komunističnih vplivov.

Eksekutivni odbor CIO v Wisconsinu je odobril tudi American Peace Mobilization People's conference against war, ki se bo vršila 5. in 6. aprila v New Yorku. Sponsorira jo komunistična stranka. Dalje je odbor sklenil poslati na omenjeno konferenco v New York štiri predstavnike wisconsinških unij CIO, med njimi Meyerja Adelmanna, ki je pred nekaj leti bil organizator CIO v Waukeganu.

Premalo policajev ali preveč kršilcev zakonov?

Čikaška mestna občina ima 6.200 policajev, komisija, ki upravlja čikaške parke in bulevarde, pa 800, skupaj 7.000, ali en policaj na vsakih 485 prebivalcev. A župan Kelly priznava, da bi to mesto potrebovalo vsaj še tisoč dodatnih policajev, toda nima denarja v blagajni.

Mesto New York ima 19.000 policajev, ali enega na vsakih 390 prebivalcev, torej je veliko boljše zastraženo in "protektirano", kakor Chicago.

V obeh mestih je tudi stotine privatnih stražnikov, ki imajo policijske pravice, na primer v bankah, v tovarnah, velikih uradih, v gledališčih itd.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

MAREC
DETROIT, MICH. — V nedeljo 30. marca koncert "Svobode" v Slovenskem delavskem domu na Livernolu.

APRIL
CLEVELAND, O. — Koncert "Zarje" v nedeljo 6. aprila v SND na St. Clair Ave.

BRIDGEPORT, O. — Majsko slavo kluba Naprej št. 11 JSZ v soboto 28. aprila v Boydsvilleju.

MAJ
CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 11. maja v dvorani SNPJ.

BARTON, O. — Zborovanje vzhodnoobmojske konferenčne organizacije Prosvetne matice in JSZ v nedeljo 25. maja.

JUNIJ
CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 22. junija pri Keglu v Willow Springsu.

JULIJ
CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 in "Zarje" na izletniških prostorih Federacije SNPJ v nedeljo 6. julija.

AUGUST
STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 17. avgusta v Drenikovem parku.

NOVEMBER
CLEVELAND, O. — Koncert "Zarje" na Zahvalni dan v četrtki 20. novembra v SND na St. Clair Ave.

Kjer JSZ kluba nima, pristo-pite vanjo direktno. Članarina za člane at large je \$1 na leto.

Listen to
PALANDECH'S YUGOSLAV-AMERICAN RADIO BROADCAST
Every Saturday, 1:30 to 2:30 P.M.
STATION WHIP
1480 kilocycles
(First Station on Your Dial)
Featuring a program of
Yugoslav Folk Music

PRISTOPAITE K
SLOVENSKI NARODNI PODBORNJI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članovic je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1109
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5790

POSLUŠAJTE
vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure popoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

munisti, fašisti in irski klerikali.

V Angliji je vlada ustavila obrat v 900 tovarnah za pletenje nogavic in rokavic, v katerih je bilo usposlenih do 50.000 delavcev. Vlada jih potrebuje v drugih industrijah. Ena tretjina nogavičarskih tovarn se obratuje.

Po vojni si bo lahko v Nemčiji kupil traktor vsak kmet. To jim je obljubil ob priliki otvoritve razstave na Dunaju dr. Robert Ley, glavar nemške "delavske fronte". Tako bodo imeli nemški poljedelci po zmagi nad Anglijo najmodernejše stroje, ki bodo zelo poceni, za hlapece pa Poljake, Čeha, Slovake in druge marševrsne narode, ki so še sedaj velike cenejši, kakor pa stroji.

ni nobene katoliške vlade več, ki bi mu bila popolnoma udana.

Francoska Indokina je morala na zahtevo Japonske prepušiti Thailandiji (Siamu) 21.750 kvadratnih milj bogatih riževih polj in gozdov. Francoska kolonialna oblast se je nekaj časa upirala celo z oboroženo silo, a je končno podpisala, kar se je zahtevalo od nje, kajti Francija si v svojem sedanjem položaju nikakor ne bi mogla pomagati.

"Nadvojvoda" Oto Habsburški potuje po Ameriki in nastopa v katoliških višjih šolah ter v katoliških klubih in shodih, a propagando za obnovitev Avstro-Ogrske pod njegovim žezlom. Njegov trud je zaman.

International Harvester Co. se se brani priznati unijo CIO. Njeni člani so na stavki za zvišanje mežde in druge izboljšave. Kompanija se zanaša, da ji bo mogoče stavko zljomiti s pomočjo svojih (kompanijskih) unij, ki so se pridružile k AFL. Stavkarji se trdno drže.

JUGOSLAVIA

Born of the last war which united the striving Slovenes, Croats and Serbs under one kingdom, Yugoslavia will probably undergo a complete new metamorphosis in this war by being absorbed into the Reich.

It is true the Yugoslavs have an army of a million men marshalled, but this may not mean much in face of the present situation which finds the country surrounded by no less than five nazi-held countries.

Growing impatience in Berlin over Yugoslavia's delay in signing a pact with the Axis may bring about a settlement of the nation's future soon. Showing considerably more backbone than her neighbors—Slovakia, Hungary, Rumania and Bulgaria—who dropped to their knees at the first threat from Hitler—Yugoslavia is stalling off joining the Rome-Tokio-Berlin Axis with a view towards possible changes in British morale since the lend-lease bill has been passed. They, along with the Greeks and Turks, expect to see the British take the offensive in the war soon, at least before Germany is able to over-run their lands.

This is probably one of the reasons which prompted Yugoslavia's making a compromise offer to sign a nonaggression pact with Germany, an offer which was later turned down as "unacceptable" in Berlin. This would give the Yugoslavs time, a very important factor right now.

Joining the Axis would mean complete subjugation to Germany, giving the nazi full control of Yugoslavia's production machinery, disarming her forces and taking over her railroads which would greatly facilitate passage of German troops to Greece.

Another angle Germany might try before tying up any part of her army in Yugoslavia will be an attempt to oust Prince Paul, whose fallen regime would thus give the Germans a firmer grip on the country.

A vote of the people would undoubtedly reveal much hatred in the hearts of the Yugoslavs, a hatred for Germany carried over from the last war. If latest reports prove true that Yugoslavia has agreed "in principle" to the German demands, and German troops will soon march through the country, this hatred may yet break to the surface in the form of guerilla warfare, for which the mountainous sections of the country are very suitable.

Another factor that may boost the Yugoslav's will-power, is the fact that the Greeks have made up their minds quite definitely not to submit to even the smallest demands of Hitler. That has been firmly substantiated by the attitude they have shown in dealing with the Axis partner in Albania. Greece is further reported busily fortifying against possible German attacks on her Bulgarian frontier. All civilians are being moved out of the line of march.

Turkey likewise is hurrying up preparations for any emergency that may turn up, and has not changed in her avowed determination to fight any enemy that might cross her frontier.

The entire situation in the Balkans—unsimilar to what it was in the last war when the Balkan countries were somewhat unified in their determination to defend each other—depends to a great extent upon the initiative the British will take now that they are assured of aid from America in the form of billions of dollars worth of war materials.

Here's A Job For The President

The passage by House and Senate of a bill drastically slashing the tax of concerns which are making immense profits out of preparations for defense is just about the most discouraging development of the present war emergency.

The Public Treasury needs money, lots of it. President Roosevelt has given a solemn promise that "this time" we will not raise a new crop of war millionaires.

But Congress, with the complete support of the administration, reduces the taxes of those who are coining fortunes out of their country's war effort; and it is done in a bill so complicated that even distinguished Senators bog down when they attempt to explain it.

Such a policy can't be defended. If it is continued, we will soon find ourselves headed straight for inflation. Uncle Sam was given a "ride" of that kind in the World War, and he has never fully recovered.

The Congress and the President should do two things, and do them right away—hold down the cost of living and greatly increase taxes, especially on war profits.

There is no time to be lost. We know that Washington is swarming with tax lobbyists. We know they have the ear of some of the "experts" employed by the Treasury. We know they have a lot of influence with certain members of the House and Senate.

But we also know that if the President of the United States affords the right kind of leadership, no power on earth can prevent the enactment of legislation shackling the profiteer. That's one issue on which 98 per cent of the people could unite in 24 hours.

—Labor.

Looking Abroad

By FRED ROGERS.

Former Labor Union Official in Central Europe

Europe's "sore spots"—its minorities—are an everlasting nightmare for the European which it is hard for the average American to understand. No perfect solution will ever be found for the problem of minorities, but we can learn many lessons from methods used in the past and the present, and from schemes suggested for the future. The transfer of populations is one way of solving the minority question.

One of the most useful steps taken in the post-war years was the exchange in 1923 of 190,000 Greeks living in Asia Minor for 355,000 Turks living in Greece. The reason this move was a success is that it was done with the consent of the people moved. Hitler, on the other hand, is using the same technique but is bringing nothing but misery to the people involved. He is uprooting men and women from the communities in which

'Buy a Ticket' Savans Urge Song Lovers

CHICAGO.—Concluding a concert, dance, or any other social affair successfully, from a financial and moral viewpoint, is a long, drawn out process which always reflects the abilities of an organization both as a unified group and as individual components of that group. In this process a large, advance ticket sale has the two-fold advantage of assuring a full attendance and boosting the general morale of the performers. Of this, Savans are not entirely unaware, for already they are busily distributing tickets for their concert on May 11. May we urge all of our members to lend a hand in this work. It is an important prerequisite to a successful concert.

'Between Two Worlds' New Book By Upton Sinclair Out Soon

According to an announcement made by the author last week, a new book titled "Between Two Worlds" will be published by Upton Sinclair on March 21st. It will be a sequel to his last book "World's End."

CONCERT DATES

APRIL 6 Cleveland.—Socialist Singing Society "Zarja" will give its Spring Concert at the Slovene National Home on St. Clair Ave. The operetta "Povodnji mož" is being featured. MAY 11 CHICAGO.—"Sava" will present its Spring Concert at the S. N. P. J. hall, 2657 S. Lawndale Ave., likewise featuring an operetta "Saubaci," along with some brand new songs the chorus has added to its repertoire in recent months.

REMINDER

April 6 will mark the 24th anniversary of our entry into that other world war. The etiquette books don't list the correct presents for 24th anniversaries, but China is proper for the 20th year and books are the things for the 4th. So why not send your favorite congressman a book about China?

UNews

Now that Unoil, a union-made motor oil, is on the market, we suggest that the union label idea be emphasized by the addition of such products as the following:

- Nnigas. Nnigareta. Unoothpowder. Nnipstick. Unisky.

Opposite Reflection

South Carolina's motto is "Dum spiro, spero" — "While I breathe, I hope." By some accident, the motto reflects the attitude of the mill worker rather than the mill owner.

they want to live and shepherding them in cattle wagons to uninhabitable regions or else throwing them into concentration camps. Cultural autonomy is another and less drastic way of trying to resolve the issue of minorities. In 1926, Estonia passed a law allowing citizens to register in national groups of over 3,000. These groups were to elect cultural councils which were given the right to run schools, libraries, theatres, etc., to raise taxes and to receive and administer state appropriations.

The German minority of 19,000 and the Jewish minority of 4,500 took advantage of this scheme and according to experts developed it with "brilliant success" up to the advent of Nazi propaganda. A correction of frontiers to shift minorities from one country to another has been tried throughout history in times both of peace and war. One of the most recent examples is the treaty of Belvedere Castle in Vienna, by which Hitler forced Rumania to hand over part of Transylvania to Hungary. Judging by the present unrest in Rumania, this adjustment has proved far from perfect.

Whatever the future has in store, it is evident that either by methods already tried or new ones to be put into practice, some way must be found to heal Europe's sore spots.

In relation to new plan it is important to note the recent joint declaration of the Polish and Czech governments in exile in which they state that as "independent and sovereign states" they will enter into "closer political and economic association" after the war. This announcement suggests the formation of a regional bloc which would emphasize a geographic as well as a national point of view. Such a development would go far toward solving the puzzle of Europe's minorities.

A National Call For Cooperation on Publication of a New Slovene Dictionary

It is a known fact that the Slovenes here in America as well as in Europe have now neither an English-Slovene, nor a Slovene-English dictionary on the market for their use, although such a book is badly needed and highly useful to every one of us. So the need itself is crying and pressing for the publication of such a work. Besides its priceless usefulness, such a book will also be an everlasting monument to our culture.

Four years ago Mr. Zvonko A. Novak, being impressed with the pressing need of such a book, began to compile a huge work of that kind and has now completed the English-Slovene part of this large dictionary. The only thing now needed is the necessary funds for its printing, binding, and distribution. The author alone cannot do that. But we altogether can. The cooperation of all the Slovenes and other Yugoslavs in this country is therefore necessary. We, the members of the National Committee on Novak's Dictionary, named below, therefore urgently ask you all to cooperate with us by every means possible.

We urge every one of you individually, all Yugoslav cultural, political, economic, and fraternal societies and lodges and clubs collectively, all Slovene, Croatian, and Serbian banking institutions, and last but not least all agents of our newspapers and magazines to help us in this our national endeavor by contributions and paid orders for the book.

All those who can afford it are requested and urged to follow the example of Mr. Louis Adamic who gave \$100.00 for this great national cause, and several others who have contributed similar amounts for this purpose.

All those who cannot do that are urgently requested to take the steps of Miss Ann Kromer and others who have contributed smaller amounts already. Cultural, political, economic, and fraternal societies and lodges are urged to follow the example of the English speaking Lodge No. 580, SNPJ, of Brooklyn, N. Y., and send appropriate contributions for this praiseworthy enterprise.

Every one who can afford to buy this dictionary is urged to do so now, and the agents of our newspapers and magazines are requested to declare themselves ready for collecting contributions and taking orders at once. The price of the book is only \$3.50 plus 11c sales tax. The contributions received and the orders given by the American Fraternal Union (150 copies), by the Slovene Progressive Benefit Society (100 copies), by the Public Library of Cleveland (3 copies), and by others represent a sum of over \$900.00.

The dictionary will be bound in durable linen and will contain over 45,000 definitions with English pronunciations and necessary explanations on more than 800 pages of fine bookpaper in the size of 5 1/2 x 8 inches. The recognized ability of its author is the best guarantee for the excellent quality of the work. In this connection it is worth quoting from letters addressed by Mr. Louis Adamic, by Mr. Janko Lavrin, a prominent professor of languages at the University of Nottingham-London in Great Britain, and by Dr. Paul R. Radosavljevic, a noted professor at the University of New York City. Mr. Louis Adamic says: "... I have had the privilege of examining parts of the manuscript, and could not help being impressed by the thoroughness and excellence of the work." Mr. Janko Lavrin writes: "... As for the Anglo-Slovene Dictionary which you are to publish, I can heartily welcome the idea, and this for two reasons. The practical value of such a work for all Slovenes in America is invaluable; but this point is so obvious that it hardly needs stressing. Nor need I say how important such a book will be to all Slovenes at home who are anxious to learn English and to become acquainted with the literature of Great Britain and America. I should like to stress, however, if I may, another point which is also interesting. Having looked at the specimen pages which you sent me, I have no doubt that a book of this kind may foster the interest in Slavic studies among the students both in Great Britain and America." Dr. Paul R. Radosavljevic says: "... But the manuscript which has been handed to me by our noted Yugoslav and a noble-minded Slavic soul, Mr. Jurica Bjankini, is really excellent both from the philological and pedagogical point of view."

All contributions and money for orders will be deposited in a bank and used for the publication of the dictionary only, and shall be mailed and directed to the following name and address: Mrs. Agnes Novak, 2506 N. Clark Street, Chicago, Illinois. For the National Committee on Novak's Dictionary:

- LOUIS ADAMIC, Honorary Chairman; ETBIN KRISTAN, Honorary Vice-Chairman; DR. JOHN J. ZAVERTNIK, Chairman; FRANK E. VRANICAR, Vice-Chairman; MRS. AGNES NOVAK, Secretary-Treasurer; LEO JURJOVEC, Jr., Legal Adviser; JURICA BJANKINI, JOSEPH CHESAREK, L. CHRISTOPHER JANKO ROGELJ, IVAN ZORMAN, LUDWIG ZUPANCIC, Associate Directors.

FOUR N. E. C. MEMBERS OF SOCIALIST PARTY RESIGN

CHICAGO, Illinois.—Four of the fourteen members of the National Executive Committee of the Socialist Party have resigned in protest over the Party's continued policy of isolationist opposition to large scale material aid to Great Britain in the present war as presented to the public by National Chairman Norman Thomas and the official statements and publications of the Socialist organization. The resigning members revealed through their spokesman, Arthur G. McDowell of Chicago, who has also resigned as Chairman of the Illinois state committee of the Socialist organization, that there has been strong opposition to the official policy in top party circles for some time.

This opposition sentiment has grown steadily during the period when the policy was being presented to the American public by presidential candidate Thomas in the recent campaign and subsequently before House and Senate committees on such measures as the Lend-Lease bill. The present official American Socialist policy was adopted by the 1940 convention of the organization in Washington on April 7, two days before the Nazi invasion and occupation of Denmark and Norway. The effect of the Hitler invasion of Scandinavia and the Low Countries in wiping out the free labor and democratic socialist movement of all remaining Europe except England caused a revulsion in American Socialist ranks which Thomas, as official spokesman, and the editor of the official organ in New York City had increasing difficulty in keeping in check, the resigners relate.

Opposition to the official policy grew to such an extent, the dissenters charge that the National Executive Committee at a quiet unadvertised meeting in Detroit in early February found itself effectively deadlocked. Agreement was secured to allow dissenting views to party officials in publications under party control and to remove the socialist standard of discipline from members desiring to publicly express disagreement. However, when the editor of the official weekly in New

York subsequently refused to honor the agreement, he was supported by National Chairman Thomas, forcing the dissenters feeling strongly on the issue either to submit to gagging or to resign.

Those resigning are Paul Porter, only Wisconsin member of the Committee, editor of "Kenosha Labor," widely known labor journal, and an active figure and officer in the Socialist Party for the last fifteen years; Arthur G. McDowell of Chicago, chairman of the Illinois state committee of the Socialist Party and until recently national labor and administrative secretary of the Party; Leonard Woodcock, only Michigan member on the National Committee and until a year ago the directing head of the organization in that state; and Frank Trager of New York.

The concerted resignations were decided upon most reluctantly, according to McDowell, spokesman for the group, as none of the four have ever had any other political connection than the Soc. Party except in cases of representation of their unions in labor political action. The action became clearly inevitable when the spokesman for the official point of view repudiated their agreement to disagree and started official proceedings to force the resignation of one of the four because of an unsigned editorial in a non-party newspaper which endorsed a modified version of the Lend-Lease bill now passed by Congress. Although an energetic protest led to the dropping of the attempt, tolerance was clearly lacking, and the protesting members determined to resign and give Chairman Thomas a decisive majority on the committee for his point of view. A statement explaining the resignations has been submitted and published by the official Socialist Press.

Northside SNPJ Dance

CHICAGO.—Lodge No. 86, SNPJ, located on Chicago's northside, invites all members and friends to its dance at Aldine Hall, 911 Armitage Ave., Saturday evening, March 22. Music by Omerza and his Pals.

CLEVELAND REFLECTIONS

By ANDREW TURKMAN, Jr.

One of the primary obligations of a cultural group is its unselfish participation, whenever possible, in the programs of commemoration, dedication, etc., of sympathetic fraternal and cultural organizations. Zarja's first successful appearance before the public this year was at the celebration of the 35th anniversary of the founding of the Slovene National Library. Next, Zarja journeyed to Euclid, Ohio, in order to enrich the program of the SNPJ lodge "Zavodni sosedje" 168, whose 30th anniversary was being celebrated.

Tony Perusek and his sister Jennie Perusek-Fatur implanted a very distinct, deep, and lasting impression upon the audience assembled in the SWH in Collinwood, with their rendition of such popular sentimental favorites as "Podeli list iz javora" and "Pod mojim okencem." The program was sponsored by the library of the Slovene Workmen's Home. Inactive? Stalemate? Not Zarja!

To those who love music, comedy and a sensible good time, the following should be of interest:

Sunday, April 6, at 3:30 P. M., at the SND on St. Clair, the Soc. Singing Society Zarja will present for your pleasure and entertainment one of the most varied and colorful programs of its career. Varied because it must be so. An honest analysis of remarks, likes and dislikes gathered from our audience during the past five years has convinced the Zarja committee that our affair this year will be "tops." A limited quantity of choral numbers, carefully selected for quality; color and sentiment provided by the skit "A Village Square"; the serious moments effected by a speaker; mirth provoked by the fairy-tale comedy "Povodnji mož"; such is the physical makeup of "Zarja's" April 6th production.

Very encouraging is the report that Ludwig Medvesek, well-liked and long-active worker in the progressive circles in Cleveland, is out of danger and on the way to recovery from injuries sustained when he was struck by an automobile. We all sincerely hope to see his smiling countenance among us in the very near future.

Ivan Molek's anti-war play "Neutrality Amor," which was presented in Detroit, March 9, under the auspices of the Cankar Foundation, has assumed a marked propensity to show the original "Slovene Road Show." Ask the cast of Anton Eppich, Milan Medvesek, Tony Perusek, Josephine Turk, John Cech, and Louis Zorko who they think of a run, say, similar to the duration of "Tobacco Road" after their third presentation of "Neutrality Amor" within less than a year!

Congratulations are in order for Marian Sphear because of her unique literary effort which was accepted in last week's Proletarec. Recently graduated from Collinwood High School, it can be said that she has successfully negotiated the first milestone down that devious, tantalizing, elusive road that is life. Earnestly, we hope that Marian will soon find herself a niche in the society of which she is a part and to which she must contribute.

A wish has come true! April 26, a number of Zarja members will again make the trip to the Ohio Valley city of Bridgeport. The purpose will be to participate in the May 1st celebration of Branch No. 11, JSF. Specific plans are now being arranged, and it is with unbounded enthusiasm that we await the day.

It was a necessary and sensible act on the part of the JSF Executive Committee to invite John Berling and Frank Cesen on the Education Bureau Committee. Men of Cesen's or Berling's calibre are unquestionably an asset to any organization whose work lies in the cultural field.

In his book "Out of the Night" Jan Valtin, former German communist, makes this statement: "In the spring of 1932, a working alliance between the powerful Socialist and Communist Parties of Germany would have damed the Hitler tide and changed the course of world history. Instead, the paramount aim of the Party was still the destruction of Social Democracy, the "principal foe." This fact coupled with the Berlin-Moscow non-aggression pact which preceded Hitler's attack upon the world for the control of markets and the extinction of whatever democracy and pacific civilization that exists, can lead anyone to state without fear of contradiction that it was not the Nazis, but the Communist Party who established Hitler and Fascism in Germany.

To "A. Savanka" writer or an interesting column: Your concern over the failure of the "Cleveland Reflections" to appear regularly was appreciated in full measure. However, no doubt the one who awaits the appearance of Wednesday's Proletarec most anxiously is the author himself, for his creation requires time, thought, and study. It is something that evolves from within, sometimes good, and other times not so good.

Writing a lounn can be likened to a runner participating in a foot-race. Once he loses his stride he is out and all there is left to do is wait for the next opportunity and begin anew; fresh and far better because of the previous experience.

IN THE NEWS

NATIONWIDE CAMPAIGN AGAINST 'TIME' AND 'LIFE' MAGAZINES

The Chicago printing trades unions have inaugurated a nationwide campaign against Time and Life magazines which are printed by the notorious anti-union printing concern of R. R. Donnelley & Sons Co. (Lake-side Press), Chicago. The campaign will be similar to that which was carried on against National Sportsman and Hunting & Fishing and which brought about the unionization of those two magazines.

The fight against Time and Life magazines is an offshoot of the nationwide campaign against the Donnelley concern which has been endorsed by the American Federation of Labor as well as all state federations of labor throughout the country.

Members and friends of organized labor who have been subscribing for or purchasing these two magazines, unaware of their non-union status, are requested to switch to a union publication.

1941 AUTOMOBILES

Most new cars cost more this year, points out Consumers Union in its February issue. Increases of \$20 to \$200 have been made all along the line. In most cases the money has gone into longer, heavier bodies requiring more powerful engines. These cars are harder to park, harder to maneuver in traffic and costlier to run than were the 1940 models.

Next year there may be no new models—so buyers of this year's cars should be extra careful in their choice. C. U. has compared 55 new models, rating them in their various price classes on the basis of body and engine features, comfort, ease of handling and low operating costs.

Best buys in the lowest price group are Studebaker Champion Custom Model 3G and Willys American Model 441.

DuPONT'S PROFITS MOUNT

The DuPonts who are always in the forefront of profit-making firms, report net profits plus a special re-

serve fund aggregating \$97,000,000 for 1940 and total profits before deducting federal taxes of \$134,000,000.

For the year the average number of employes was 63,800. This means average profits of \$2,100 per employe before deductions for federal taxes and \$1,530 per employe after federal tax deductions. Thus, the firm's profits per worker are in excess of annual earnings of most industrial workers.

170 CARLOADS OF YELLOW METAL ARE MOVED TO KENTUCKY HILLS

Uncle Sam's store of gold buried in the Kentucky hills has been increased to \$14,000,000,000 by the secret transfer of \$8,500,000,000 worth of the yellow metal from New York. That would make a freight train of 170 cars, each carrying 50 tons, but nobody but officials knew of the movement until it was completed and announced by the Treasury Department.

The glittering pile of bars now stored under Fort Knox is said to be the largest treasury ever assembled, and in addition the government has \$8,000,000,000 scattered in other American vaults.

"ALL WASHED UP"

The Supreme Court has clipped the wings of Mr. Thurman Arnold, the man who, while protesting his friendship for labor, has conducted one of the most vicious anti-union campaigns ever carried on by any federal officer—members of previous frankly reactionary administrations not excepted. In the Hutcheson decision the Supreme Court very plainly told Mr. Arnold that the anti-trust laws cannot be used to stop the legitimate activities of labor unions. Angered, Mr. Arnold suggests that he will ask Congress for legislation to enable him to proceed with his persecution of labor. It isn't likely that he will have any more success with Congress than with the Supreme Court. Indeed, it looks very much as if Mr. Arnold is "all washed up." If so, no trade unionist will weep.